

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1889. Första Kammaren. N:o 20.

Onsdagen den 20 mars, e. m.

Kammaren sammanträdde kl. 7 e. m.

Friherre Barnekow, som på begäran erhöi ordet, anförde: Jag skall bedja att få för kammaren anmäla, att herr Reuterswärd af sjukdom hindrats infinna sig så väl vid förmiddagens plenum som nu i afton.

Upplästes och godkändes Riksdagens kanslis förslag dels till Riksdagens skrivelser till Konungen:
n:o 19, angående val af fullmäktige i riksbanken; och
n:o 20, angående val af fullmäktige i riksgäldskontoret;
dels äfven till Riksdagens förordnaden:
n:o 21, för fullmäktige i riksbanken;
n:o 22, för fullmäktige i riksgäldskontoret;
n:o 23, för suppleanter till fullmäktige i riksbanken; och
n:o 24, för suppleanter till fullmäktige i riksgäldskontoret.

Justerades åtta protokollsutdrag för denna dag.

Fortsattes behandlingen af Första Kammarens tillfälliga utskotts utlåtande n:o 6, angående skrifvelse till Konungen med begäran om upphäfvande af de polisförordningar i riket, hvilka afse reglementering af prostitutionen.

Ifrågasatt upphäfvande af polisförordningar ang. reglementering af prostitutionen.

Herr Hedlund: Jag är icke så lycklig, som den talare, hvilken slöt våra öfverläggningar i detta ämne på förmiddagen, att jag

(Forts.)

Ifrågasatt upp-
häfvannde af
polisförord-
ningar ang.
reglementering
af prostitu-
tionen.
(Forts.)

kan tala om denna sak med fullkomlig kallblodighet. Jag skattar honom lycklig att han uti en så stor samhällsfråga kan bibehålla det lugn, som han utlofvade, och hvilket löfte han äfven höll. Men kanske kunde han det därför, att han icke såg frågan, åtminstone efter mitt förmenande, från dess viktigaste och hufvudsakligaste sida, utan hellre sysselsatte sig med att analysera vissa ordvändningar i motionen, hvilka han fann mindre rigtiga, men mot hvilka jag för min del ej kan finna något att anmärka vare sig i stilistiskt eller logiskt afseende.

Talaren anmärkte äfven såsom en af sina slutsatser, att denna fråga vore i sjelfva verket icke af någon större betydelse. Den harm, som de rådande förhållandena skulle hafva uppväckt, hade sin grund i en från andra land i och med den så kallade federationen importerad åskådning och kunde ej tillmätas större betydelse än den harm, som rigtats mot vivisektionen. Han ansåg denna senare harm aldeles oberättigad och ville, utan att dock vidare gå in i frågan, tillbakakasta denna harm såsom en orättfärdig beskyllning mot vetenskapen. Jag vill i förbigående anmärka, att denna harm icke gäلت den *vetenskapliga* vivisektionen, utan den harm, som inom svenska Riksdagen och äfven utom densamma i mångfaldiga skrifter gifvit sig luft, har varit vänd mot det ovärdiga och ovetenskapliga sätt, hvarpå djurplågeri bedrifvits under vetenskapens sköld; och då han förklarade, att man icke haft så mycket att anmärka mot djurplågeriet i slagterier och kök, tillåter jag mig här göra en fråga: hvem är det, som arbetat på att få bort detta djurplågeri, att gifva förhållningsorder och föreskrifter i afseende på våra husdjurs transporterande på hyggligt sätt till saluplatserna med mera, om icke just den förening, som kallar sig: »föreningen mot vivisektionen».

Må nu så vara, att den sedliga harm, om hvilken här ordats, blifvit importerad. Men vi hafva i sanning importerat så mycket af mindre god beskaffenhet, att det ingalunda kan anses skadligt, om vi, såsom en motvigt mot allt detta, skulle hafva importerat en och annan ädel känsla; och jag skattar svenska folket lyckligt, som funnit målsmän för denna rättvisa harm. Såsom en sådan målsman betraktar jag den förste ärade talaren i ämnet, till hvars sakrika, väl genomtänkta och upphöjda framställning jag lyssnade med det allra största intresse, och hvilken framställning varit värd en bättre uppskatning från vetenskapligt håll än den, hvilken kom hans anförande till del från den talare, jag här afser.

I afseende å anmärkningarna mot det stilistiska i motionen ber jag att till bemötande få upptaga ett par af dem. Jag karakteriserar dem öppet såsom ordrytteri och ingenting annat. Har jag då icke rätt att tala om »den reglementerade prostitutionen»? Det är dock en fullt berättigad teknisk benämning, som talaren kan återfinna i så väl in- som utländska skrifter. Har jag icke vidare rätt att tala om detta reglemente med dertill hörande inskrifning såsom institution? Såvidt jag förstår ordet institution, har jag fullkomlig

rätt att här begagna detta ord. Han fäste sig derefter vid den motsägelse, som skulle legat i begagnandet af ordet »ofarlig» på olika sätt; men detta är icke någon motsägelse annat än i hans uppfattning.

Förutsättningen för att staten kan tillåta sig en så vidrig lagstiftning som den, hvarom här är fråga, är ju den, att derigenom få denna osedlighet oskadlig. Ur den synpunkten, att staten går ut ifrån att den bör göras ofarlig, har ju motionären rätt att här tala derom.

Jag vill icke följa talaren på den stråten att, för nöjet att finna en och annan kanske origtig ordvändning eller motsägelse, glömma hvad som är hufvudsaken.

Till sjelfva hufvudsaken hörde hans upprepade fråga: »hvad viljen I sätta i stället? I viljen rubba en institution — jag begagnar ordet *institution* — som är öfver trefjerdedels sekel gammal och som visat sig helsosam, och detta utan att kunna sätta något annat i dess ställe.»

Ett äkta presterligt och högkonservativt argument, som vill förläna helgd åt en gammal lag eller institution blott därför, att den varit bestående i trefjerdedels århundrade!

Den ärade talaren borde dock veta, att under en så lång tidrymd kan det mensklige rättsmedvetandet utveckla sig så, att hvad man dittills fördragit, det vill man nu ej längre fördraga. När på det teoretiska området en sats finnes vara oförnuftig, så innebär den omständigheten, att den har hundraårig häfd för sig, ingen giltighet för dess bestånd, utan den faller för sin oförnuftighet, då den mensklige uppfattningen utvecklat sig derhän, att dess oförnuftighet blifvit insedd. Detta högkonservativa argument eger för mig icke den ringaste giltighet!

»I viljen hafva bort denna inrättning utan att sätta något annat i stället.» Han upprepar detta ånyo, likasom om icke motionären skulle hafva begärt eller tänkt sig att det skulle sättas något annat i stället. Då det är fråga om reformerande af någon gammal samhällsinstitution, då kan det ligga något berättigadt i att fråga, hvad man vill sätta i stället. Men då man står inför den eventualiteten, att detta är en skadlig lag, då behöfver man ej svara på den frågan, hvad man skall sätta i stället. Vi, som ifra för detta, vilja icke hafva någon ny osedlighet i ersättning för den gamla. Vi vilja blott hafva bort osedligheten. Vi vilja hafva bort en dålig lag och vi vilja hafva våra gator rensade från otuktiga qvinnor. Vi vilja hafva bort dessa varelser, som sprida smitta och förderf i skydd af inskrifningar och reglementen. Om de ej hade detta skydd, så finnes det utväg att jaga dem bort.

Så upplyser motionären, att de, som vilja drifva detta usla näringsfång, skola anmäla sig till inskrifning. Uraktlåta de detta, kunna de ställas under åtal. Men vi vilja icke hafva detta näringsfång tillåtet i någon form eller under några som helst villkor. Och

Ifrågasatt upphäfvande af polisförordningar ang. reglementering af prostitutionen.

(Forts.)

*Ifrågasatt upp-
häfande af
polisförord-
ningar ang.
reglementering
af prostitu-
tionen.
(Forts.)* så äro vi inne på den praktiska sidan af frågan. Huru viljen I då hindra prostitutionen? Det blir en annan fråga, och här gäller det: *qui bene distinguit, bene docet.*

Vidare säger man: »en sak är att taga bort denna lag, en annan att, sedan den tagits bort, kunna utöfva nödig kontroll i afseende på dessa förhållanden.» — Jag svarar, att detta blir myndigheternas sak. »De förmå ej detta», invänder man. Mine herrar, det finnes i Stockholm en myndighet, om hvilken man sagt att den såsom den turkiske paschan är den mest egenmäktiga. Det är kongl. öfverståthållareembetet för polisärenden. Denna myndighet gör hvad den behagar i många stycken. Har den då icke magt att hålla lösaktiga qvinnor från hufvudstadens gator? Dock utöfvar den en sådan magt gent emot en vida oskadligare del af befolkningen, mot stadens tiggare. Tiggeriet är förbjudet här, lika som i det samhälle, jag tillhör, om man också ofta ser genom fingrarna dermed. Att förhindra tiggeriet eller förbjuda detta oskick föreställer jag mig dock borde vara vida svårare; ty der stöter man på den menliga barmhertighetskänslan. Men om man råkar ut för medlidandets känsla, då det gäller en stackars tiggare, som räcker ut sin hand efter en almosa, behöfver man väl ej känna detsamma, då det gäller öfvervakandet af lösaktiga qvinnor, som bjuda ut sig. Vi fordra af ordningsmagten, att lika väl, som den ingriper mot tiggeriet, mot brottslingar och ogerningsmän, skall den också hålla våra gator fria från liderliga qvinnor. Förmår den ej det — ja, då bör denna ordningsmagt utbytas mot en bättre.

Bland annat, som den ärade talaren anmärkte mot motionen, förekom äfven, att motionären skulle otillbörligt hafva uttalat den åsigt, att i denna ordning, som jag för min del anser vara den djupaste oordning, skulle ligga någonting förnedrande för dem, som det åläge att efterforska lösaktiga qvinnor, o. s. v.

Den ärade talaren trodde att detta gälde polisen. Men jag är i tillfälle att efter samtal med motionären kunna nämna att detta kanske i första rummet gälde läkarne. Då motionären sagt sig ej vidare ämna taga till ordet i denna fråga, vill jag i detta afseende åberopa ett yrkande, som finnes omnämndt i ett arbete, jag här har i min hand. Det fälles af den framstående engelske läkaren, parlamentsledamoten mr Forster, och löd sålunda: »Såsom medlem af läkarecorpsen går jag ännu längre och uppträder på det kraftigaste mot lagar, som kunna ålägga läkarne förpligtelser af sådan natur. Jag kan omöjligt medgifva, att medlemmar af en aktad corps skola kunna tillförbindas att visitera prostituerade, som hållas för soldaternas nöje.» Jag kan dock äfven gå så långt, att jag anser detta åliggande vara förnedrande äfven för polistjenstemannen. — Det skulle således vara förnedrande, säger den värde talaren, att öfvervaka att osedlighet ej må bedrifvas; men det är ju icke nedsättande att vaka öfver att ej brott begås.

Jag skulle dock icke finna det för mig såsom polisman förnedrande att öfvervaka efterlevandet af en författning, som stadgade att dessa liderliga qvinnor ej finge finnas på våra gator, men att åläggas efterforska dessa qvinnor och vid alla tillfällen smyga sig på dem, detta skulle jag som polisman finna för mig förnedrande. Alltså, det förnedrande ligger ej uti, att åt polismannen uppdrages att söka motverka osedligheten, utan i det sätt, hvarpå det ålägges honom att göra detta.

Ifrågasatt upphäfvande af polisförordningar ang. reglementering af prostitutionen.

(Forts.)

Jag vill emellertid icke betrakta denna sak ur vare sig juridisk, sanitär eller ens speciellt moralisk synpunkt. Jag har en högre synpunkt, och från den viker jag icke.

Det är det rent *menskliga*. Jag vet väl att denna humanitetshänsyn icke är så synnerligen stor på många håll, åtminstone trampas den ofta medvetet och omedvetet, under fötterna. Men lika med den förste ärade talaren, vet äfven jag att dessa varelser äro menniskor likasom vi, och att ställa dem i den kategori, hvarom här är fråga, det är att kränka deras menskliga natur. Äfven om denna författning och denna reglementering uppfylde sitt sanitära syfte, dess enda möjliga berättigande, så säger jag, att ändamålet helgar icke medlet, äfven om medlet kunde leda till det afsedda ändamålet.

Om t. ex. vid en epidemi, smittkoppor, kolera eller dylikt, någon skulle falla på den medicinska idén — läkare göra sig ofta skyldiga till falska förutsättningar — att derigenom, att ett hundratal menniskor finge taga på sig smittan, kanske med hopp att icke blifva komplett förderfvade, åtminstone icke i moraliskt afseende, såsom här är fråga, skulle farsoten blifva lindrigare för de öfriga, så hoppas och tror jag att det icke finnes någon i denna kammare, som ej med afsky skulle stöta ett sådant förslag ifrån sig.

Den ärade talaren anförde vidare, att då en epidemi uppstår, flyttas de deraf angripna till särskilda sjukhus för att befria andra från sjukdomen, och dermed ville han jemföra de förhållanden, hvarom motionären talar. Men denna jemförelse är ej riktig. Det rätta är, att de af denna farliga sjukdom smittade tagas bort och afsöndras. Det vore det riktiga. Men att säga att dessa menniskor under vissa villkor och på vissa tider få gå ut på gator och gränder och sprida smittan, det är ett helt annat förhållande, än att isolera för att icke smitta.

Här är sagdt, att lagen innehåller egentligen intet, som kan vara kränkande för rättsbegreppet, därför att lagen ej tvingar dessa menniskor. Det är å deras sida en frivillig sak, om de vilja besigtiga sig och gå på gatorna. Det förekommer dock i vissa ordningsstadganden tal om laga näringsfång. Derigenom att den, som underkastar sig de reglementariska förhållandena, kan på vissa tider och under vissa villkor tillåtas bedrifva detta yrke till mångas förderf och olycka, har detta blifvit ett lagligt näringsfång, och detta är lagstiftningens vanheder.

Jag vet ganska väl att vi här stå inför en förfärligt svår fråga.

Ifrågasatt upphäfvande af polisförordningar ang. reglementering af prostitutionen. Jag har mitt eget föreställningssätt på detta område. Men *det* går icke ut på att främja osedligheten, utan det afser att på samma gång häfda såväl frihet som sedlighet.

Då den ärade ordföranden i det utskott, hvars betänkande här föreligger, jemte utskottets öfriga ledamöter, yttrar ått »utskottet icke funnit myndigheternas åtgärder i afseende på prostitutionen sakna stöd af gällande lag och instruktioner», har utskottet rätt derutinnan, att dessa åtgöranden ej sakna stöd i gällande instruktioner. Men jag vågar påstå, att utskottet ej kan visa att de hafva stöd *i gällande lag*. Om den ärade ordföranden sagt att han icke funnit dem absolut stridande mot gällande lag, skulle det möjligen kunna försvaras, men mot hans påstående om deras stöd af gällande lag vågar jag protestera. Men härpå vill jag ej vidare inlåta mig.

Jag har någon kännedom om dessa förhållanden — gudskelof icke personlig — jag önskade att hvar och en af eder, mina herrar, kunde säga detsamma — men jag har den genom tillförlitliga vittnen, hvilka uppträdt i denna sak därför, att de med förtviflan sett så många af sina olyckliga systrar gå förderfvet till mötes. Jag har ingen rätt att betvifla deras uppgifter, då de berätta, att den ena efter den andra af dessa olyckliga sökt sin tillflykt än här, än der; och då jag tillika hört ontalas den jemmer, hvarunder detta skett, så måste jag säga, mine herrar, att detta är en sak, som jag kan icke taga med jemmod.

»Hvad viljen I göra, om detta tages bort?» Ja, detta är just den uppmaning, som jag stält till en och annan af dessa federationens ädla och varmhjertade qvinnor. Ären I beredda på de stora svårigheter, som skola möta, då det gäller att taga vård om dessa olyckliga varelser?

De hafva svarat: »derpå äro vi beredda.» Huru det kan utfalla blir en annan sak. Men jag vet, att människokärleken är en magt, icke minst i hufvudstaden. Jag är viss om, att i fall myndigheterna med de ädla personligheter, som stå i spetsen för dem, ville dervid verksamt bidra, skulle det blifva ett välsignelsebringande och rikt arbete på detta stora och svåra arbetsfält. Och ur den synpunkten kan jag icke annat än önska framgång åt motionen samt att Första Kammaren, lika med kyrkomötet, hvars beslut i detta afseende jag med största fögnad erfor, ville, med förkastande af utskottets förslag, bifalla motionen, hvarom jag anhåller att få framställa yrkande.

Herr Carlborg: Såsom ledamot af det utskott, som haft denna fråga till behandling, anhåller jag att också få yttra några ord i densamma. Då jag först genomläste den varmhjertade motionen, stod jag verkligen tveksam och kände mig dragen till densamma samt trodde nästan, att jag med min röst skulle komma att bidra till dess bifallande, men, sedan jag läst andra skrifter i frågan och inom utskottet hört på god kännedom grundade skäl, som der an-

fördes *mot* motionen, har jag kommit till en annan uppfattning och är nu fullkomligt öfvertygad om, att motionen icke bör bifallas.

Jag förundrar mig naturligtvis icke öfver de ädla qvinnor, som föra sina olyckliga systrars talan, men jag tror att de betydligt öfverskatta den känsla af sårad blygsamhet, som de tro att dessa olyckliga prostituerade känna vid besigtningarna. Jag har hört af läkare och andra personer, som hafva närmare kännedom om dessa qvinnor, att de visst icke finna den så mycket klandrade besigtningen påkostande eller sårande, och detta kan man ju äfven tänka sig ty, då de fallit så djupt att de bjuda ut sig åt hvilken som helst, är deras blygsamhetskänsla redan så förslappad för att icke säga förintad, att de icke finna något nedsättande uti, att polis-

Ifrågasatt upphäfvande af polisförordningar ang. reglementering af prostitutionen.

(Forts.)

mannen för dem till den föreskrifna besigtningen. Hvad som dock icke af någon torde bestridas, är den sanitära nyttan af dylika besigtningar. Om 400 qvinnor reglements enligt besigtigas och hindras att sprida smitta, måste detta ovilkorligen verka till de syfilitiska sjukdomarnes minskande, såsom också statistiken tydligt ådagalägger.

Jag erkänner det varma nit, hvarmed motionären förfäktat sin sak, och det skulle visst icke förvåna mig, om de af Kammarens ledamöter, som icke närmare tänkt sig in i frågan, genom hans anförande skulle blifva tveksamma om, åt hvilket håll de skola gifva sina röster. Man har i alla tider och i alla land sett vissa villfarelser uppträda och bemäktiga sig äfven de äldste och upplystaste mäns sinnen och de hafva låtit intaga och beherska sig deraf, såsom om dessa villfarelser varit en obestriddig sanning. Jag kan därför mycket väl förstå, att så väl motionären som många andra i denna fråga kunna känna och tänka lika med honom, men deremot vill jag i min egenskap af domare åberopa den lektyr, som ligger mig närmast, nemligen svenska lagboken, der det finnes en domarregel af följande lydelse: »Det är icke allt sant, som sanning är likt!»

Till den ärade motionären och hans medhållare, hvilka vilja borttaga den reglementerade besigtningen utan att sätta något annat skyddsmedel i stället, vill jag åberopa en annan domarregel: »man skall icke bättra ondt med hälften värre!»

Jag yrkar bifall till utskottets förslag.

Herr Treffenberg: Herrarne torde kanske ursäkta mig, att jag till att börja med refererar ett minne från min studenttid i Upsala. Det var en gång på Upsala Gille en afton, som vi voro församlade en mängd studenter till fest, i hvilken äfven deltog flere akademiske lärare. Sedan samqvämet fortgått en stund, märkte vi att ett väldigt rumor uppstod midt i salen just under den stora ljuskronan, der några ledamöter af medicinska fakulteten voro samlade, ibland hvilka äfven professor Israel Hvasser befann sig. Man hörde Hvasser brumma och en häftig dispyt uppstod med det resultat, att professor

Ifrågasattupp- Bergstrand, också en af lärarne inom den medicinska fakulteten, häfvande af genast rusade ur kretsen, tog sin hatt och gick sin väg.
polisförord- ningar ang. reglementering af prostitutionen.

Alla menniskor undrade hvad som stod på, men anledningen till tvisten fick man ej reda på den qvällen.

(Forts.)

Dagen derpå träffade jag Hvassers brorson, den bekante Daniel Hvasser, och frågade honom, om han visste anledningen till dispyten. Det spordes då att Hvasser och hans fakultetskamrater råkat i disput om värdet af en bland Runebergs sånger: »Sandels han satt i Pardala by» ur Fäurik Ståls sägner, hvilka då nyss utkommit. Alla hade öfverbjudit hvarandra i beröm öfver sången, men slutligen märkte Hvasser, att ingen af dem förstod, hvaruti styckets egentliga förtjenst bestod, och detta hade han temligen oförbehållsamt förebrått dem och tillagt: »Jag blir alltid så arg, då jag hör folk berömma en sak och så veta de icke, hvarför den bör berömmas.»

Applikationen af denna lilla berättelse skall nu följa. Då jag nemligen i början af riksdagen fick höra talas om, att en ledamot af denna Kammare umgicks med tanken på att väcka denna motion, hörde jag många af de tveksamme ställa dess horoskop så, att inom denna kammare kunde motionen icke påräkna någon framgång, med mindre man lyckades öfvertyga Kammaren derom, att den s. k. reglementerade prostitutionen vore ur *sanitär* synpunkt otillfredsställande och att det nya systemet, som skall sättas i stället, vore bättre. Nej sade jag; så lågt vill jag icke tänka om Svenska riksdagens Första Kammare! Det är den stora *moraliska* sidan af saken, som skall bestämma Kammarens votum och, mine herrar, det är i detta hopp, jag nu begärt ordet, för att af allt mitt hjerta, alla mina krafter och all min håg kämpa för motionen och bekämpa utskottets betänkande. Jag beder likväl att först få förutskicka två anmärkningar, åsyftande den ena att angifva den ståndpunkt i principiellt hänseende, från hvilken jag bedömer föreliggande fråga, och den andra att tillkännagifva min uppfattning af den begränsning i ytt-randefriheten här i kammaren, som är uppdragen i 90 § regeringsformen och 52 § riksdagsordningen. Herrarne skola strax finna, att båda dessa anmärkningar hafva ett praktiskt syfte för stunden.

Jag får då börja med den förklaring, att jag tror på sanningen af det apostoliska ordet: »En annan grund kan ingen lägga än den som lagd är»; att jag följaktligen icke erkänner någon annan sedelag än den kristna; att sålunda allt, som är stridande mot denna lag, äfven är för mig omoraliskt, och slutligen att jag anser staten icke endast vara en rättsanstalt, utan att den, så vidt ske kan, har att i sin lagstiftning både positive och negative söka förverkliga sedelagens bud.

Jag nämner detta nu därför att, om under diskussionens gång det skulle visa sig, att jag bemötes af gensagor, hvilka utgå från en annan uppfattning af moralen och statens väsen än den, som för mig är normerande, enligt hvad jag nyss tillkännagifvit, jag icke kommer att till bemötande upptaga sådana gensagor, emedan denna

talarestol, lika litet som den, enligt hvad en talare för några veckor sedan nämnde, bör vara en kathedr för några teologiska disputationsöfningar, lika litet bör användas för filosofiska. I annat fall skulle ju diskussionen kunna uttänjas och utbreda sig alltför mycket, utan att medföra något fruktbärande resultat.

Jag kommer nu till det praktiska syftet med den andra anmärkningen, jag framställde, och får då för herrarne tillkännagifva, att rörande yttranderättens begränsning, sådan den bestämmes i de af mig återopade paragraferna i regeringsformen och riksdagsordningen, jag, med kändedom om den historiska anledningen till tillkomsten af denna regeringsformens 90 § icke kan föreställa mig annat än, att då der endast säges att under Kammarens öfverläggningar och *pröfning* må icke komma regerings- och domaremagternas resolutioner, beslut och utslag äfvensom verkställigheten af någon lag, författning eller inrättning, det icke torde finnas något grundlagsenligt hinder för mig att här underkasta det i Stockholm utfärdade så kallade prostitutionsreglementet en kritik både ur moralisk och juridisk synpunkt, likasom jag också antager att det måste vara förenligt med andan af 52 § riksdagsordningen, att en talare visserligen icke får tillåta sig några uttryck, som kunna anses nedsättande för den angripnes *moraliska egenskaper*, men att han deremot är oförhindrad att om han det gitter, söka ådagalägga origtigheten af den angripnes *uppfattning* af ett eller annat moraliskt begrepp eller af en eller annan punkt af lagen. Jag nämner detta redan på förhand och särskildt, på det att icke de ärade ledamöterna af kammaren, herr f. d. öfverståthållaren, som så vidt jag icke misstagit mig bär ansvaret för utfärdandet af prostitutionsreglementet, och den nuvarande herr öfverståthållaren, hvilken bär ansvaret för dess tillämpning, må taga någon anstöt deraf, att jag kommer att beteckna sakerna med deras rätta namn. Hela mitt offentliga och enskilda lif, och jemväl särskildt den embetsställning jag intager, böra fritagga mig från hvarje misstanke att uppsåtligen vilja förolämpa någon, eho det vara må. Härtill kommer en särskild anledning, hvarför hvarje sådan afsigt måste vara fjerran från mig, i det att jag dels såsom länsnotarie dels såsom t. f. landssekreterare haft äran tienstgöra under friherre af Ugglas och derunder lärt känna honom och hans verksamhet. Jag vet således, att han i allt endast vill det rätta, att han menar väl i allt, samt att hans nitälskan i alla afseenden står öfver allt beröm, och den nuvarande herr öfverståthållaren behöfver jag icke gifva annat orlof, än det som han har af alla andra, som känna honom, att han är en *Chevalier sans peur et sans reproche*, och jag gör med glädje min honnör för honom.

Jag har anhållit att få förutskicka dessa anmärkningar, på det att ingen måtte missförstå mig, och jag skall icke sjelf i ringaste mån finna mig förolämpad utan med lugn upptaga, om någon af herrarne vill påstå, att det är jag, som har irriga begrepp i både juridik och moral, och något annat eller värre ämnar icke heller jag säga om herrarne.

Ifrågasatt upphäfvande af polisförordningar ang. reglementering af prostitutionen.

(Forts.)

Ifrågasatt upphäfvande af polisförordningar ang. reglementering af prostitutionen.

(Forts.)

Efter dessa inledande anmärkningar och för att genast söka leda tankarnes riktning åt det håll, der den svärlösta frågans enda och rätta lösning ligger, beder jag eder, mine herrar, att för några få ögonblick lemna eder välvilliga uppmärksamhet till åhörandet af en politisk trosbekännelse om statens ställning till kristendomen, som af en annan man och i en annan riksförsamling blifvit uttalade. »Vi hafva hört», yttrade en gång denne man, »att den kristna staten är en tom inbillning, en uppfinning af nyare statsfilosofier. Jag är af den åsigt, att den kristna statens begrepp är lika gammalt, som det *ci-devant* heliga romerska riket, lika gammalt som samtliga de europeiska staterna, att det just är den jordmån, hvori dessa stater hafva slagit rot, och att hvarje stat, om han vill se sin fortvaro försäkrad och blott önskar påpeka berättigandet till sin existens, så snart detta bestrides, måste befinna sig på religiös grundval. För mig äro orden: »med Guds nåde», hvilka kristna herskare foga till sitt namn, intet tomt ljud, utan jag ser deri en bekännelse, att furstarne vilja föra den spira, som Gud förlänat dem, efter Guds vilja på jorden. Men såsom Guds vilja kan jag blott erkänna, hvad som blifvit uppenbaradt i de kristna evangelierna, och jag tror mig vara i min rätt, då jag kallar en sådan stat kristen, som har uppställt för sig den uppgiften att förverkliga kristendomens lära. Om också detta icke alltid lyckas, så tror jag dock, att förverkligandet af den kristna läran är statens ändamål. Erkänner man öfver hufvud taget statens religiösa grundval, kan denna, efter min tro, hos oss blott vara kristendomen. Undandraga vi staten denna grundval, så få vi såsom stat intet annat qvar än ett tillfälligt aggregat af rättigheter, ett slags bålverk emot allas krig mot alla. Dess lagstiftning skall då icke mera pånyttfödas ur den eviga sanningens ursprungskälla, utan ur obestämda och föränderliga humanitetsbegrepp, sådana dessa gestalta sig just i deras hufvuden, som stå vid styret. Huru man i sådana stater vill bestrida t. ex. kommunisternas idéer om eganderättens immoralitet, om stöldens höga sedliga värde såsom ett försök att återställa människornas medfödda rättigheter, rätten att göra sig gällande, då de dertill känna kraft hos sig, — detta är mig icke klart; ty äfven dessa idéer hållas af sina bärare för humana och anses just som humanitetens rätta blomma. Må vi därför, mina herrar, icke för folket nedsätta kristendomen, i det vi visa, att den ej är erforderlig för dess lagstiftare, må vi ej beröfva det den öfvertygelsen, att vår lagstiftning hemtas ur kristendomens källa och att staten åsyftar kristendomens förverkligande, om han också icke alltid uppnår detta ändamål.» Så talar statsmannens statsman i våra dagar och jag behöfver icke här upplysa om hans namn. Hvad hafva väl vi nu gjort, mina herrar, särskildt med hänsyn till den nu föreliggande frågan, »för att icke beröfva vårt folk den tron, att äfven vår lagstiftning hemtas ur kristendomens källa?» Jo vi hafva verkligen gjort åtskilligt, men mycket återstår ännu att göra, och jag hoppas att vi här i dag i kamma-

ren skola taga ytterligare ett stort steg i den rätta riktningen. Vi hafva gjort något, sade jag, ty kyrkomötet ingick sistlidne höst till Kongl. Maj:t, med underdånig anhållan att prostitutionsreglementet i Stockholm och åtskilliga andra större städer måtte varda upphäfdt och således alldeles detsamma, som jag hoppas i dag skall blifva kammarens beslut. Vid remissen af motionen i ämnet inom kyrkomötet yttrade jag, att jag ansåg det vara en kyrkomötet värdig uppgift att på 20:de året af dess verksamhet genom sitt inlägg i frågan ändtligen söka slita sönder den kedja af eländiga sofismer, som omsluter och gifver stadga åt den ruskiga polisinstitution, som kallas den reglementerade prostitutionen, en kedja, hvars slutlänk utlöper i det påståendet, att genom den reglementerade prostitutionens afskaffande det onda, som man genom densamma sökte afvärja, skulle ökas. Jag anmärkte och framhöll, att, om detta äfven vore sant, — hvilket likväl vore obevisadt och äfven obevisligt — udden af ett sådant påstående dock ovilkorligen måste brytas af genom den enkla erinran derom, att det under inga förhållanden, hvarken enligt kristendomen eller moralen — och inför mig sammanfalla ju dessa båda begrepp — är oss tillåtet att förderfva en enda människa äfven om vi dermed kunde rädda alla de öfriga. Ja, mina herrar, genom denna erinran är hela detta system, som våra motståndare vilja försvara, dömdt och fördömdt. Utskottet har också, såsom herrarne behagade finna, visligen aktat sig för att ingå på undersökning af denna sida af saken, som dock är afgörande för densamma, och detta, ehuru i motionen nog funnits goda anledningar till en sådan undersökning, men skälet till utskottets tystnad är helt enkelt, enär det är alldeles omöjligt att försvara systemet, om man går det på lifvet med moraliska vapen. Deruti ligger också utskottets enda ursäkt. Utskottet har visserligen gjort ett svagt försök till ett sådant försvar i andra momentet af betänkandet, der det heter att »uppenbart är, att jemväl den allmänna ordningen och sedligheten komme att i hög grad lida, i händelse de särskilda band, som nu äro lagda på dessa qvinnors frihet i det offentliga uppträdandet, blefve fullständigt lösta». Men, hvem har väl yrkat på att alla dessa band skola lösas, än mindre »fullständigt» upplösas? Jag har åtminstone ännu aldrig hört ett så vanvettigt påstående. Hvad man yrkar är helt enkelt, att dessa arma olyckliga qvinnor, i stället för att alltid afföras till kurhuset, åtminstone någon gång och i öfverensstämmelse med gällande lag måtte föras till fängelset.

Men, mina herrar, har utskottet då icke något annat försvar att åberopa såsom förklaring för sin ståndpunkt? Jo visserligen, men detta vapen är dock icke hemtadt från moralens, utan ur hygienens arsenal och återfinnes strax förut i betänkandet, der det påstås, att »landets förnämsta medicinska auktoriteter, bland andra svenska läkaresällskapet, vid flera tillfällen förklarar besigtningen af qvinnor, hvilka yrkesmessigt idka skörlefnad, icke kunna afskaffas utan största sanitära vådor för det allmänna». Ja, så låter argu-

*Ifrågasattupp-
häfvande af
polisförord-
ningar ang.
reglementering
af prostitu-
tionen.*
(Forts.)

Ifrågasatt upp-
läfvande af
polisförord-
ningar ang.
reglementering
af prostitu-
tionen.
(Forts.)

mentet i sin prydno, i sin helgdagsdrägt, men det har också en hvardagsdrägt och, då man afkläder det sina grauna trasor, framstår det i hela sin afskyvärda nakenhet och lyder då så, att denna anordning är nödvändig för att freda våra familjer från de veneriska sjukdomarne, som eljest skulle taga öfverhand och ödelägga dem, och för detta ändamål — ty här har utskottet stannat, men jag skall tala till punkt, — för detta ändamål, för att skydda våra familjer, våra hem, måste tusentals fattigmans döttrar förtappas och förderivas till kropp och själ. Så lyder argumentet, då man läser det till punkt. Och jag frågar eder: Huru rekryteras väl prostitutionens här? Jo, så att dessa arma qvinnor, dessa fattigmans döttrar i regel införas på lastens bana genom förförelse just af sönerna i de familjer, hvilka sedermera skola skyddas genom förförelsens offer. Men härigenom förnedra vi qvinnan i de lägre klasserna och försätta henne på samma ståndpunkt som hedendomens slafvar, hvilka filosoferna trodde sig kunna bevisa endast voro bestämde till att, med uppoffring af allt människovärde, tjena sina herrar af de högre samhällsklasserna. Tänk om oss blott att våra egna mödrar tillhört eller att våra egna systrar eller döttrar skulle komma att tillhöra denna pariasklass af qvinnor! Det är en isande tanke, men vi äro skyldiga att tänka ut den. Men — säger mästaren — »allt hvad I viljen människorna skola göra eder, det gören I ock dem.»

»Vi vilja reglementera prostitutionen», svara våra motståndare, »icke för att skydda lasten, utan samhället sjelft genom att undanrycka tusentals af dess medlemmar från att blifva oskyldiga offer för sjukdomar». Så låter det från Finland och sammalunda från utskottet. Ja, detta låter ju mycket vackert, och hvem har väl någonsin ifrågasatt eller bestridt, att icke prostitutionsreglementet tillkommit i bästa afsigt, eller att det är *afsedt* att utgöra ett skyddsbrief för våra familjer och våra hem, men lika säkert är att det *verkar* såsom en »*magna charta libertatum*», eller på svenska såsom ett liderlighetspatent både för Stockholms skökor, som dermed undandragas allt ansvar för sin handtering, och för *la jeunesse dorée*, som derigenom på beqvämaste sätt befrias från alla obehagliga sanitära sviter af sitt libertinage.

Här har på förmiddagen talats om statens ställning till denna fråga. Jag inskränker mig nu till att endast erinra om hvad en af mina motståndare yttrade om en talare, som hade påstått, att en hvar vore skyldig att skydda sig sjelf. Äfven jag tror för min del, att det icke kan tillkomma staten att inrätta skyddsanstalter för lasten, utan att verkligen en hvar är skyldig att bevara sig sjelf. Jag kan ju icke begära att min åsigt skall väga mycket, men deremot kan det ju måhända intressera den ärade talaren, som apostroferade detta påstående, med den anmärkningen, att det vore ett »kortsynt» tal, att nu få veta att samma påstående nedskrifvits af en person, som dock dokumenterat sig att något förstå sig på eti-

ken, nemligen den för ett par år sedan aflidne biskop *Martensen*, *Ifrågasatt upphäfvande af polisförordningar ang. reglementering af prostitutionen.* hvars lärobok utdelas såsom premium i våra skolor och hvars namn går frejdadt öfver hela den civiliserade världen.

Jag skall nu tillåta mig öfvergå till den juridiska sidan af saken, sedan jag tror mig hafva ställt den moraliska sidan i dess rätta belysning. En ärad talare på förmiddagen, den förste i ordningen, antydde, att jag skulle komma att närmare utveckla frågan ur juridisk synpunkt, och jag skall också nu framställa min mening härom, dervid dock I, mina herrar, icke behöfva befara någon längre afhandling, eftersom saken, äfven från denna sida sedd, enligt min tanke, verkligen är så enkel, att det icke bör vara svårt att ganska hastigt affärda äfven den delen af frågan. Vi behöfva icke återgå till den äldre lagstiftningen rörande försvarslöse. En redogörelse härför återfinnes i det betänkande, som af särskildt tillsatte komiterade för några år sedan afgafs till Kongl. Maj:t. Jag erinrar blott derom att försvarslöshetsstadgan af 1846 tillämpades endast på straffade eller förut till allmänt arbete dömda personer. Man trodde sig på den tiden kunna undvara all lagstiftning för att bekämpa lätjan och liderligheten i alla dess former. Men det dröjde icke länge, förrän rikets ständer vid 1847—1848 och 1850—51 års riksdagar inkommo till Kongl. Maj:t med förnyade klagomål och anhöllo, att Kongl. Maj:t ändtligen måtte komplettera försvarslöshetsstadgan med bestämmelser i syfte att polismagten måtte få taga hand om, bland andra, äfven liderliga qvinnor. Detta ledde till utfärdande af 1853 års förordning, i hvilken, såsom herrar jurister behagade erinra sig, angående laga försvar stadgades, att de personer, som saknade medel att sig försörja och af vederbörande polismän i städerna eller tillsyningsmän och kommunalnämnder på landet, gjort sig kända såsom förande ett oordentligt och osedligt lefnadssätt, kunde efter hvarjehanda formaliteter ådömas allmänt arbete. Denna stadga efterträddes af den nya, nu gällande lösdrifverilagen, som började tillämpas den 1 oktober 1885. Jag anhåller nu att i allra största korthet få redogöra för densamma i de delar, som här kunna intressera oss. Det är mycket snart gjordt och torde kanske vara nödvändigt för dem bland herrarne, som kanske ansett sig icke behöfva taga kännedom om denna lag. Deri stadgas i 1 §, att »en hvar, som sysslös stryker landet omkring utan lofliga medel till sitt uppehälle, må, der ej omständigheterna ådagalägga, att han söker arbete, behandlas såsom lösdrifvare.» Det är det egentliga *vagabondaget*, kringstrykandet, som här afhandlas. Sedan stadgas i 2 mom.: »Till enahanda behandling vare ock den förfallen, hvilken eljest, under saknad af lofliga medel till sitt uppehälle, för ett lättjefullt och vanartigt lefnadssätt samt befinnes vara vådlig för allmän säkerhet eller stör allmän ordning och sedlighet.» Här i senare momentet är det således fråga om det så att säga *lokala* lösdrifveriet, hvilket omfattar, bland andra, sedeslösa qvinnor. Angående personernas behandling stadgas, att de först må varnas och sedermera ådömas

(Forts.)

Ifrågasatt upphäfvande af polisförordningar ang. reglementering af prostitutionen.
(Forts.)

tvångsarbete. Särskildt åligger det kronobetjeningen och polisbetjeningen att hålla noggrann tillsyn öfver dessa personer. För vårt ändamål är det alldeles onödigt att vi vidare sysselsätta oss med denna författning. Men så kommer vid sidan af denna författning den märkvärdiga urkund, som kallas prostitutionsreglementet af år 1875 för Stockholm. Jag skall skona herrarnes öron från att höra det i dess helhet och skall inskränka mig till att endast nämna, att här stadgas allt hvad qvinnor, som hafva skörlefnad till sitt yrke, måste iakttaga, så vida de icke vilja komma i kollision med lösdrijfverilagen. De få till exempel icke löpa ute efter en viss tid, icke sitta i öppna fönster, icke tilltala personer på gatorna o. s. v. Alla dessa olika föreskrifter specificeras i en hel mängd moment. Om qvinnorna nu icke ställa sig dessa föreskrifter till efterrättelse, äfventyra de att behandlas enligt lösdrijfverilagen. Här står visserligen icke lösdrijfverilagen åberopad af det enkla skäl, att den började tillämpas först den 1 oktober 1885, utan försvarslöshetsstadgan, men saken är densamma. Nu ber jag få meddela en så kallad »autentisk förklaring» till upplysning om den anda, hvori lagen är affattad, eftersom jag vet, att särskildt den högt ärade ordföranden i lagutskottet brukar sätta värde på autentiska utläggningar af lagen. Komiterade, som utarbetat förslaget till lösdrijfverilagen, yttra nemligen följande: »Till nu afhandlade klass af lösdrijfware» — det vill säga de i mom. 2 afhandlade, id est vagabondaget — »måste räknas jemväl prostituerade, hvilkas genom skörlefnad förvärfvade tillgångar icke böra fritaga dem från den behandling, som här afses. Emot dessa qvinnor lemnar allmänna lagen icke någon repressiv magt, så vida de ej vistas i hus, der otukt drifves, under hvilken förutsättning allena strafflagen kan emot dem tillämpas; men då skörlefnad, bedrifven äfven på annat sätt, kan förnärma den allmänna sedlighetskänslan, bör för sådant fall finnas en möjlighet att emot otukten ingripa i sedligt likasom i sanitärt syfte.» Jag ber herr generaldirektör Almén observera, att här sedligheten har fått rang framför det sanitära; sedligheten står här nämnd först. Det lider således icke något tvifvel om den andemening, i hvilken denna paragraf är affattad. Och om någon ändock skulle hysa tvifvelsmål i detta hänseende, så ber jag att få hänvisa desse tviflare till kyrkomötets protokoll för förra året. En af komiténs ledamöter, som ock var ledamot af kyrkomötet, landssekreteraren Bagge, förklarade nemligen, att denna ifrågavarande paragraf afsåg just lösaktiga qvinnor, det vill säga sådana, som idka skörlefnad såsom yrke.

Men, mina herrar, jag har här måhända ytterligare en öfverraskning att bjuda utskottet på. Vi hafva verkligen en stad, som sökt följa Stockholms exempel, och der vederbörande tyckt, att detta sätt att arrangera saken, som här sedan många år iakttagits, skulle passa äfven för ett jemförelsevis litet samhälle. Men, mina herrar, det är ett kriterium på systemets moraliska halt, att det icke duger i små städer. Det kan tillämpas blott i stora städer, der skammen

och eländet kunna döljas. Emellertid har verkligen, såsom jag nämnde, en mindre stad vågat försöket, nemligen Kalmar, der stadsfullmäktige på våren år 1885 beslöto, att qvinnor, som bevisligen egnade sig åt skörlefnad, skulle underkastas besigtning en eller två gånger i veckan. Beslutet öfverklagades naturligen hos Kongl. Maj:ts befallningshafvande i länet, och lyckligtvis fans der då en landshöfding, som begrep, att sedligheten innefattar kraf, som icke kunna åsidosättas, utan att staten deraf tager skada. Han gaf stadsfullmäktige svar som i tidningen »Sedlighetsvännen» refereras på följande sätt:

»Genom resolution af den 21 maj 1885 förklarade sig emellertid denna myndighet *icke* kunna fastställa beslutet, särskildt af det skäl, att det föreslagna stadgandet icke innefattade någon bestämmelse om den myndighet, hvilken det skulle tillhöra att pröfva och afgöra, huru vida de förutsättningar vore för handen, under hvilka ifrågavarande, till inskränkning i den personliga friheten ledande, föreskrift om tvång för sådana qvinnor att underkasta sig besigtning borde tillämpas. Deremot ansåg Konungens befallningshafvande, att — då stadgandet afsåg de qvinnor, hvilka, utan att hafva sin bergning af egna tillgångar eller lofligt näringsfång, i stället gjort till sitt yrke att i strid med allmän ordning och sedlighet bedrifva otukt — borde ändamålet med förslaget kunna vinnas derigenom, att med allvar och kraft å dessa qvinnor tillämpades stadgandena angående försvarslöse och till allmänt arbete förfallna personer, dertill polismyndigheten och vederbörande tillsyningsmän borde hafva sig angeläget att nitiskt medverka.»

Öfver detta Kongl. Maj:ts befallningshafvandes utslag anfördes besvär hos Kongl. Maj:t, som, efter att hafva infortrat medicinalstyrelsens yttrande, i nådig resolution den 9 november 1888, förklarade, att Kongl. Maj:t icke fann skäl att göra ändring i Kongl. Maj:ts befallningshafvandes resolution. Kongl. Maj:t gaf sålunda, så vidt man skall tro på rigtigheten af det referat, som här lemnats, Kongl. Maj:t befallningshafvande i Kalmar län rätt i det påståendet, att lösdrifverilagen borde vara tillräcklig för uppnående af det ändamål, som genom reglementeringen afses.

Men, mine herrar, edra öfverraskningar äro ännu icke slut. Jag skall nemligen be att få här omnämna en annan urkund, hvilken icke är så vidlyftig. För kort tid sedan ingingo en del riksdagsmän till justitiekansleren med en skrift rörande prostitutionsfrågan, deri embetets uppmärksamhet fästes på reglementeringen till den åtgärd förhållandet kunde föranleda. Derpå svarade justitiekanslersembetet i följande resolution: »Då stadgandena i § 1 af lagen angående lösdrifvares behandling den 12 juni 1885, gifna i syfte att bereda polismyndigheterna möjlighet att vidtaga åtgärder till samhällets värnande mot faror från vissa dess medlemmar, hvilkas förhållanden och lefnadssätt stämpla dem såsom vådliga för allmän säkerhet, ordning eller sedlighet, icke innefatta ovilkorlig föreskrift, att alla

*Ifrågasattupp-
häfvan-
de af
polisfö-
mör-
dning-
ar ang.
regle-
mentering
af prostitu-
tionen.*

(Forts.)

*Ifrågasatt upp-
hävande af
polisförord-
ningar ang.
reglementering
af prostitu-
tionen.*

(Forts.)

sådana samhällsmedlemmar skola underkastas den i lagen omförmälda behandling såsom lösdrivvare, så snart de förutsättningar inträdt, under hvilka dylik behandling lagligen kan ega rum, utan frågan om och när den genom sagda undantagslag medgifna lösdrivvarebehandlingen bör mot dertill hemfallna personer anlitas, måste anses hafva gjorts beroende på myndigheternas pröfning af förhållandena i särskilda fall, finner justitiekanslersemetet hvad i detta ärende förekommit icke kunna föranleda till någon på justitiekanslersemetet beroende åtgärd.»

Ja, här bör man till en början icke underlåta att observera, att lösdrivverilagen kallas en »undantagslag», och det må så vara, men det är en händelse, som ser ut som en tanke, att häri kan ligga en antydning om, att det icke är så fasligt noga med denna lag, som med andra lagar. Lemnande detta derhän, får jag säga, att äfven jag utfärdat ofantligt många resolutioner och i desamma åberopat många lagar, men aldrig har jag talat om undantagslagar. Nå, en hvar har sin smak! Derpå ligger ju icke så stor vikt. Hufvudsaken är att justitiekanslersemetet framhållit, att vederbörandes rättighet att döma till tvångsarbete är diskretionär och beroende på »pröfning i särskilda fall». Men huru går det till? Man kan icke läsa denna lag utan att inse, att, när det här medgifves en diskretionär rätt för myndigheterna att först varna och sedan döma, så måste meningen dermed vara att, om denna rätt begagnas, bereda de arma kvinnorna tillfälle att ådagalägga förbättring i deras lefnadssätt. Annars vore ju förfarandet ändamålslost. Jag frågar nu: kan man verkligen säga, att på det sätt, som nu tillgår, öfverståthållareemmet, med afseende på alla lösaktiga kvinnor, verkställer en pröfning i hvarje särskildt fall, huru vida de böra vara underkastade tillämpning af *lösdrivveristadgan*? Nej, aldrig! Här är en hel klass af kvinnor, i afseende på hvilken en *sådan* pröfning aldrig kommer i fråga, utan endast en pröfning, huru vida de ställa sig *prostitutionsreglementet* till efterrättelse. Det är således icke lasten som straffas, utan öfverträdelsen af reglementet. Jag skall med blicken på talmannens klubba underlåta att vidare expektorera mig angående halten af justitiekanslerns beslut. Jag hoppas, att chefen för justitiedepartementet egnar beslutet den uppmärksamhet det förtjänar. Jag har icke velat lemna det oanmärkt, emedan, enligt min tanke, en märkvärdig förvillelse i begreppen här gjort sig gällande.

Generaldirektör Almén yttrade sig på förmiddagen skarpt mot motionären, därför att denne förmentes vilja hafva bort besigtningarna. Detta beror, så vidt jag förstår, på ett missförstånd. Generaldirektörens hela resonnement mot besigtningarnas borttagande, som jag tror räckte öfver en timme, var fullkomligt öfverflödigt. Det var en strid mot en väderqvarn. Ingen yrkar på att några besigtningar icke skola ega rum. Det är »inskrifningen» och den dermed följande straff-friheten, som man vill hafva bort, och jag är fullkomligt öfvertygad om, att alla, äfven motståndarne till systemet, skriva

under det mesta af hvad herr Almén härom yttrade. Men det har alldeles icke något inflytande på den föreliggande frågan.

I sammanhang härmed faller mig in en reminiscens från kyrkomötet. En af våra framstående jurister trodde sig nemligen hafva gjort ett förträffligt fynd, då han upplyste mötet derom, att Kongl. Maj:t ålagt öfverståthållarembetet att låta verkställa besigtningar på lösaktiga qvinnor. Ingen klandrar öfverståthållaren för att han ställer sig Kongl. Maj:ts befallning till efterrättelse utan därför att han låter det stanna dervid och icke *tillika* vidtager de i lösdriilverilagen föreskrifna åtgärder.

Här har vidare under enskilda samtal i frågan gjorts det inkastet, att det icke vore lämpligt att afskaffa reglementeringen, därför att om vi skulle döma alla dessa qvinnor samt och synnerligen till fängelse, så måste vi bygga nya fängelser. Ja, det må vara sant, men hvems är skulden? Har ej denna bataljou af amazoner, här i Stockholm, uppammats just genom den slapphet, med hvilken lösdriilverilagen upprätthålles? Jag tror att, om man tillämpade denna lag på ett allvarligt sätt, så skulle — för att använda en snarlik bild, som för en tid sedan i en annan fråga, här i kammaren beagnades — denna »lifvakt» kring Venustemplet här i Stockholm betydligt decimeras, ty glädjeflickorna skulle säkerligen frukta för fängelsets portar, om de funne att en inställelse inför polisen ledde till sådan påföljd såsom regel och icke såsom undantag. Just detta afskräckande i exemplet skulle verka, att antalet prostituerade förminskades. Ingen må föreställa sig, att jag eller någon annan är nog enfaldig att tro att man kan utrota lösaktigheten på detta sätt, men staten bör stämpla lasten såsom last, ty eljest förfalskas de moraliska begreppen hos folket. Ingen kan säga, i huru hög grad tillvaron af denna afskyvärda institution hulptit att grundlägga och underhålla en förfalskning i de moraliska begreppen. Jag påminner blott om den flödande osedliga litteraturen, Verdandis extravaganser och nu senast, efter hvad jag sett i tidningarna, socialisternas resolutioner, dessas, som i djupet af sin förnedring gilla qvinnans förnedring genom prostitutionen.

För öfrigt finnes det ett enkelt sätt att lösa frågan. Det är ju omtvistadt, huruvida lösdriilverilagen tillåter tillämpning af prostitutionsreglementet. Då kunde man ju komplettera lösdriilverilagen med en paragraf, som undanröjde hvarje missförstånd, och om jag finge formulera en sådan paragraf, så skulle den lyda ungefär så här: »I Stockholm och öfriga städer, der särskildt prostitutionsreglemente är utfärdadt, vare yrkesmessig otukt tillåten under de närmare vilkor, som innehållas i reglementet.» De finnas nog, som minnas, huru efter den erfarenhet man gjort under den *Arnimska* högförräderi-processen i Tyskland för några år sedan Bismarck fann nödigt komplettera strafflagen med några paragrafer. Dessa paragrafer kallades sedan *Arnimsparagraferna*. Jag undrar om några af desse män, den förre eller den nuvarande öfverståthållaren eller herr generaldirektören

Ifrågasatt upphäfvande af polisförordningar ang. reglementering af prostitutionen.

(Forts.)

ifrågasatt upphäfvande af polisförordningar ang. reglementering af prostitutionen.

(Forts.)

Almén, skulle vilja låna sina aktade namn åt ofvannämnda tilläggsparagraf i lösdrifverilagen.

Ja, här är ett vidt fält för ordande. Hela den sanitära delen af frågan återstår, men den blef på förmiddagen behandlad af den förste ärade talaren med största grundlighet och sakkännedom. Jag kan således fatta mig kort i detta hänseende. Det är dock svårt att alldeles afhålla sig från en liten »axplockning» på det fält, som erbjuder sig i den tryckta afhandling, som nyligen blifvit utdelad till kammarens ledamöter, innefattande redogörelse för en diskussion i svenska läkaresällskapet den 9 februari 1888. Den läkare, som förde ordet, en doktor Welander, som för mig är okänd, gillade reglementeringen och alla de närvarande 86 läkarne med undantag af en, som togs i väldig upptuktelse, för det han vågade hysa en annan mening, instämde. Men jag hoppas dock att detta instämmande åtminstone icke måtte gälla en liten oskyldig not, som förekommer i afhandlingen och i hvilken det säges: »Man har klandrat läkarne därför, att de, när fråga gäلت om bekämpandet af prostitutionens faror, trädte fram i främsta ledet; man har sagt, att de i denna fråga ej hafva mer befogenhet att yttra sig än andra samhällsmedlemmar. Detta är ej sant, ty prostitutionsfrågan är i grund och botten en sanitär fråga.» Den är i grund och botten en sanitär fråga! Ja, lika mycket som frågan om syfilis i allmänhet är frågan om den sekundära syfilis, lika mycket är denna fråga i grund och botten en sanitär fråga! Den är en moralisk fråga i första och sista rummet! Och om läkaresällskapet bär ansvaret för instämmandet i denna del af doktor Welanders skrift, så bör det veta, att jag och kanske alla andra anhängare af systemets utrotande skulle lika obevekligt förfölja lasten, äfven om dessa veneriska sjukdomar icke funnes; så liten betydelse har för oss den sanitära synpunkten. Uppfattningen är emellertid bland de svenske läkarne sådan. En annan uppfattning synes dock det finska läkaresällskapet hysa. Det klokaste ur läkaresynpunkt, som jag sett skrifvet i denna fråga, förekommer i en artikel, som nyligen publicerats af finska läkaresällskapet, undertecknad af tre läkare, som haft i uppdrag att afgifva utlåtande i ämnet. De bära namnen Holm, Runeberg och af Schultén. Jag har ur deras utlåtande antecknat några utdrag, som synas mig betecknande. Det står der på ett ställe: »Men de läkare, syfilidologer och besigtningssläkare, hvilka genom sin verksamhet bättre än andra kunna öfverblicka de prostituerades sjukdomsförhållanden, äro eniga om åsigten att de hemligt prostituerade sprida mera syfilis, än de besigtningsskyldiga.» Der står vidare på ett annat ställe: »Verkan af inskrifningen och den regelmessiga preventiva besigtningen omfattar således endast en mindre bråkdel af den faktiskt bestående prostitutionen på en ort.» Ändtligen läses på ett tredje ställe följande: »Fördelarne af detta system (en ofta upprepad sundhetsbesigtning) äro ögonskenliga och kunna icke af någon med sakförhållandena fullt förtrogen bestridas. Ingen statistik, huru

skenbart säker den än må framställas, inga deduktioner, huru bin-
dande de än må synas, kunna bortresonnera det obestridliga faktum, att genom en dylik anordning ett stort antal smitthärdar i god tid upptäckas, och att en mycket stor procent af dessa i annat fall fortfarande under en längre tid skulle verksamt utbredt smittan. *Ifrågasatt upphäfvande af polisförordningar ang. reglementering af prostitutionen.*
Men deremot kan det väl sättas i fråga och förtjena en noggran undersökning, om bärvidden af dessa åtgärder är så stor, som man bland fackmän varit van att föreställa sig, om icke många både beräkneliga och oberäkneliga faktorer göra att resultatet af dessa anordningar äro af en jämförelsevis ringa betydelse för vinnande af det mål, de äsyfta, det vill säga den syfilitiska smittans verk samma motarbetande, samt slutligen, äfven om de gynsamma resultat, som i afseende å de hygieniska förhållandena kunnas vinnas, motsvara eller öfverväga de menliga följder, som deraf till äfventyrs i socialt och moraliskt hänseende kunna förorsakas.»
(Forts.)

Man har sagt, och detta tal fördes på förmiddagen med väldig kraft af chefen för medicinalstyrelsen, att vi skulle vara alldeles olyckliga, om besigtningarna upphörde. Men det är icke derom det är fråga; det är icke meningen att upphäfva sjelfva besigtningarna utan *formen* därför med allt hvad deraf följer, inskrifningen och den dermed förenade friheten från all näpst. Huru besigtningsväsendet kan ordnas på ett humant sätt, ett sätt som icke väcker skandal, det visa förhållandena i Norge. I händelse det icke skulle vara för herr generaldirektören känt, tillåter jag mig fästa uppmärksamheten på, att sedan den 15 februari 1888, då inskrifningsväsendet der upphörde, gälla i Kristiania följande reglementariska bestämmelser till efterrättelse:

§ 1. Ingen må inkallas till undersökning eller åläggas att skaffa sig sundhetsattest, såvida det icke förefinnes grundad misstanke, att han eller hon utsätter andra för venerisk smitta. Innan sådan inkallelse eller sådan uppfordran utfärdas, skall, så vidt möjligt, inhemtas upplysningar rörande vederbörandes uppförande och lif.

§ 2. Är detta iakttaget, åläggas vederbörande att rentvå sig från den väckta misstanken, antingen genom att låta undersöka sig af sundhetskommisionens läkare eller genom att framvisa intyg från någon annan examinerad läkare, för så vidt detta anses betryggande.

§ 3. Det nämnda åläggandet eller uppfordrandet kan ske dels muntligen genom assistenten, dels skriftligen af läkaren.

§ 4. Vägrar vederbörande att efterkomma uppfordringen, har stadsläkaren att afgöra, huruvida ytterligare åtgärder skola företagas. Dessa kunna bestå: dels uti fortsatt öfvervakande och inhemtning af ytterligare upplysningar, dels, vid starkt grundad misstanke, uti anlitaandet af polisens biträde till att, med anledning af föreliggande upplysningar, inkalla vederbörande antingen till sundhetskommisionens läkare eller ock till inställelse för afgifvande af förklaring eller förhör.

§ 5. Om en person befinnes lida af venerisk smitta, och be-

Ifrågasatt upphandling i hemmet icke anses tryggande mot utbredning af smitta, häfvande af kommer vederbörande att intagas på sjukhus.
polisförordningar ang.
reglementering af prostitutionen.

Från den 15 februari 1888 är det dessutom ålagdt de praktiserande läkarne i Kristiania att insända dagliga uppgifter på de af dem iakttagna fall af veneriska sjukdomar; dock fordras icke uppgift på den sjukes namn, samhällsställning och bostad, såvida icke vederbörande läkare anser det ändamålsenligt, men deremot uppgift på kön och ålder. Särskildt bör smittokällan så vidt möjligt uppgifvas, eller sådan upplysning meddelas, som kan bidraga till att finna densamma. Likaledes bör läkaren uppgifva, huruvida han anser det betryggande, att den sjuke förblifver under privat behandling, eller om han bör intagas på sjukhus.

(Forts.)

Så tillgår det i Norge, och jag är äfven öfvertygad, att, om herr generaldirektören behagade göra sig underkunnig om huru det förfares i England, han skall finna, att det lyckats detta praktiska folk att lösa denna grannliga och kinkiga fråga på ett sedligheten tillfredsställande sätt. Det är upplyftande att veta, att detta stora folk, om hvilket det blifvit sagdt, att det är hvad det är genom bibeln, att detta folk, som i trots af sina oerhörda verldsbestyr förstått att disciplinera sig under de mest allvarliga söndagslagar, som afskaffat den svarta slafhandeln och som, då alla andra europeiska stater böjde sig under det afskyvärdaste tyranniska verldsvälde, ensamt höll ut i kampen och slutligen segrade deri, att detta folk haft mod att efter sjuutton års strid, börjad af en svag qvinna, hvars namn, *Josephine Butler*, skall lefva i tideböckerna, jaga ut ur parlamentet alla motståndare till det nya systemet, med det resultat att parlamentet år 1883 voterade den bill, hvarigenom den reglementerade prostitutionen afskaffades.

Detta bör vara en förebild för oss, men vi behöfva icke gå så långt för att finna en sådan, ty vi veta, att äfven i Norge har man förstått, huru det nya systemet skall ordnas. Jag hoppas, att den dag icke skall vara fjerran, då öfverståthållarembetet från Kongl. Maj:t får befallning att i stället för de inskrifningsböcker, som nu tillställas de prostituerade kvinnorna, gifva dem samma besked, som från den 15 februari 1888 i Norge tillställes dessa olyckliga varelser. Det lyder sålunda:

»Du kan ej längre ställa dig under polisens skydd, då denna hädanefter skall tillse, att lagen efterlefves. Du förstår derför, att det lif, du hittills fört, nu blifvit stäldt på sin rätta plats tillsammans med andra förbrytelser, och att du blir underkastad det straff, som är bestämdt för dem, hvilka lefva i denna last. Då ditt förra lif har förflutit i synd och skam, så måste det efter den 15 februari föra dig in uti fängelse och göra det svårt för dig att ärligt förtjena ditt bröd.»

I detta hopp, att det ej skall dröja länge, innan öfverståthållarembetet erhåller en kongl. befallning i detta syfte, yrkar jag, herr

greffe och talman, ett grundligt afslag på utskottets hemställan och bifall till motionen.

Herr Dickson: Man hade väl kunnat vänta, och jag förmodar att Kammaren icke skulle dermed varit missbelåten, att denna onekligen ganska ömtåliga fråga skulle blifva afhandlad och diskuterad på ett mindre lidelsefullt sätt, att den skulle betraktas från objektiv synpunkt. Men jag hemställer, om ej de tre talare, som uppträd mot utskottets förslag, snarare framlagt sina subjektiva åsikter än objektiva skäl, på hvilka Kammaren skulle kunna grunda sitt beslut. Jag vill ej göra på samma sätt. Jag vill endast tala några enkla ord, grundade på en ganska lång och stor erfarenhet just beträffande besigtningstväsendet, och må Kammaren derefter fatta sitt beslut.

Innan jag detta gör, är det mig emellertid omöjligt att med tystnad förbigå några ord, som faldes af den siste talaren och mot hvilka jag anhåller att få nedlägga den kraftigaste protest. Han yttrade om dessa olyckliga varelser, hvilka han sade vara fattigmans barn, som blifvit gjorda till parias, att de utsattes för en förnedrande och upprörande behandling för att sönerna i de familjer, hvilka bragt dem i deras elände, måtte skyddas. Jag protesterar mot denna uppfattning. Jag har just i detta hänseende en, på grund af omfattande undersökningar, motsatt uppfattning. De undersökningar jag anställt ha ådagalagt, att, med få undantag, det varit män, i samhällsställning med dem jemnbördige, som förfört dessa qvinnor och infört dem på lastens stig, och får jag sålunda, emot den förre talarens beskyllning, nedlägga den kraftigaste protest.

Mine herrar! När besigtningstväsendet först ordnades i den stad jag här representerar, fick jag i uppdrag att utöfva ett inspektorat öfver det sätt, hvarpå föreståndaren och öfrige vid institutionen anstälde personer fullgjorde sina åligganden. Jag följde detta ärende med stor noggrannhet och lade märke till huru den reglementerade besigtningen inverkade på sedlighetstillståndet i staden. Jag kände sedan gammalt till hurudant detta var, huru vidt de veneriska sjukdomarne voro utbredda, ty jag utöfvade på den tiden läkarepraktik i Göteborg. Jag såg den urskilning, med hvilken besigtningstväsendet infördes i Göteborg; jag såg ock att icke så få bland dessa intagna qvinnor försvunno ur besigtningrullan. Några blefvo gifta, andra kommo i tjenst. de flesta voro väl, såsom jag tror den förste talaren kallade det, ambulatoriska. Det är nemligen med detta prostitutionsväsen på samma sätt som med marknadssökande. De prostituerade gå från den ena marknaden till den andra. Jag förmodar, att många, som blifvit inskrifna i Stockholm, förut haft sin marknad i Göteborg, liksom i Göteborg funnos många som kommit från Stockholm. Såsom resultat af denna min erfarenhet kan jag nämna, att sedan den nya institutionen några år fortfarit, ehuru må hända ej sedligheten blifvit större än förut, med säkerhet den yttre sedligheten

Ifrågasatt upphäfvande af polisförordningar ang. reglementering af prostitutionen.
(Forts.)

Ifrågasatt upphäfvande af polisförordningar ang. reglementering af prostitutionen. blifvit bättre. Man såg ej så mycket af den yttre anstötliga osedligheten som förhållandet var innan reglementeringen infördes, och hvad som är bestämdt säkert, är, att denna i sanitärt hänseende verkade mycket nyttigt.

Jag skulle sålunda finna det högst sorgligt, om Första Kammaren genom att biträda motionärens, visserligen i en ädel öfvertygelse framburna, förslag skulle gifva en kraftig impuls till vidare osedlighets utspridande. Ty derom kunna herrarne vara öfvertygade, att så länge den gamla satsen står qvar: *furca naturam expellas, tamen usque recurrit*, så länge dessa ord angifva hvad som ligger i menniskonaturen, så skall, ehuru väl man med sträng tillämpning af lösdrifveristadgan må kunna i fängelse inspärta alla prostituerade qvinnor, detta förfarande visa sig magtlost, ty man skall härigenom blott ytterligare rekrytera antalet af dessa olyckliga varelser. Det vore mycket att beklaga, om Första Kammaren skulle taga ett så olycksdigert steg.

Jag vill ej ytterligare förlänga diskussionen; jag har utan minsta lidelse sagt mina ord i frågan och vill nu sluta med att yrka bifall till utskottets hemställan.

Herr Billing: Goda grunder har jag haft för min tvekan att begära ordet i denna diskussion. Dels är ämnet för densamma af den beskaffenhet, att man knappast kan tänka på eller tala om det utan att smutsa sig, dels är frågan af så komplicerad natur, att man vid tal om henne mycket lätt gör sig skyldig till ensidighet och orättvisa och är i ständigt fara att nyttja uttryck, som kunna missförstås, dels är frågan, betraktad såsom en praktisk fråga, så svår, att jag för min del visst icke är på det klara, huru man skall henne besvara. Då jag dock ansett mig böra begära ordet, har jag härtill haft två anledningar: å ena sidan har jag ej velat pådraga mig ens det ringaste sken af, att jag ej skulle lifligt bekymra mig öfver hela det ämne, hvarom denna fråga rör sig; å andra sidan har jag haft ett annat skäl, och det är det viktigaste, hvarför jag begärt ordet. Det har ej blott under diskussionen i dag utan äfven under de diskussioner i ämnet, hvilka på andra håll förts i tal och skrift, synts mig temligen klart, att kämparne för de olika sidorna ej vilja eller ej våga rätt lugnt lyssna till hvarandras skäl, utan de tala och de skriva som om de knappt hört hvad motparten haft att säga, och så komma deras yttranden och sträfvanden att gå såsom två parallela linier, som tyckas icke kunna råka hvarandra. Dock vore det önskligt, att de detta kunde göra, ty det finnes en gemensam punkt för dem båda, och det är — jag ber att få accentuera det — att man på båda sidor är angelägen att råda någon bot mot det förfärliga eländet och att man från båda sidor är vilig att erkänna skörlefnad såsom en synd, den man bör kämpa mot. Jag har begärt ordet hufvudsakligen i afsigt att säga ett ord till maning åt de olika lägrens stridsmän, att de ej må blott strida

med hvarandra, utan äfven bemöda sig att förstå hvarandras be- *Ifrågasatt upp-*
 rättigade syften och i stället för att strida begynna samarbete för *häfvande af*
 samma höga ändamål. *polisförord-*
ningar ang.

Utskottets betänkande konstaterar det för oss kända bedröfliga *reglementering*
 faktum, att skörlefnad yrkesmessigt bedrifves. Det ligger något i *af prostitu-*
 högsta grad förfärligt i detta faktum, och man kan ej använda nog *tionen.*
 starka uttryck beträffande detsamma. Såsom spjut och naglar borde *(Forts.)*
 det intränga i hvarje mans samvete, att bland de yrken, som hos
 vårt folk bedrifvas, är otukt ett. Det förfärliga är, att detta för-
 hållande är en exponent för ett annat, det allra förfärligaste, nem-
 ligen att otukten är så allmän och anses vara så obetvingelig, att
 man står handfallen gent emot densamma.

Klart är, att boten mot det onda kan icke vara verklig, så
 vida den icke blifver en bot mot otukten själf. Klart är också, att
 denna icke kan öfvervinnas på någon juridisk väg eller genom några
 polisåtgärder. Den ligger härtill för djupt, den är en synd, och
 magt mot synden ligger endast i *ett* namn. I det namnet finnas
 de krafter, som kunna öfvervinna synden. Huru nu de krafterna
 skola komma i rätt stark rörelse i vårt folk, derom är ej nu tid
 att tala. Dock må jag derom erinra, att mot osedligheten finnes
 ej verklig hjälp annat än på den antydda vägen.

En annan fråga är den, huruvida den svenska staten kan och
 bör på något direkt sätt inskrida mot otukten. Om staten icke är
 annat än en rättsstat, och dess uppgift följaktligen är inskränkt till
 att mot kränkningar skydda andras rätt, och om man så tager för
 godt den nya tidens påstående, att rättsskyddet kan hufvudsakligen
 endast gälla kränkning af lif och egendom, men icke kränkning af
 de rättigheter, som tillhöra det religiösa och sedliga lifvet, då måste
 svaret blifva, att staten hvarken kan eller bör här ingripa. Men
 om staten är en Herrans tjenare och såsom sådan skall bekämpa
 hvarje synd, så är ståndpunkten en annan.

Dock, här föreligger en praktisk fråga till besvarande, och när
 vi skola besvara henne, kunna vi ej utgå från hvad som bör vara,
 utan från hvad som är. Då frågas: hvilken ställning intager staten
 i sin lag gent emot otuktssynden? Man gör orätt, om man härpå
 svarar, att staten godkänner eller legaliserar otukten, men man sä-
 ger ej annat än hvad som är sant, om man säger, att staten anser
 sig icke kunna bestraffa den oqualificerade otukten, och i denna
 mening, men också blott i denna kan det sägas, att staten tole-
 rerar otukten.

Jag vill ej närmare inlåta mig derpå, huruvida detta förhål-
 lande är sådant, som det bör vara, eller icke; jag har endast konsta-
 terat ett faktum, från hvilket man ej kan bortse, när det gäller ej
 blott en teoretisk utredning, utan att gifva ett praktiskt svar på
 en praktisk fråga. Det synes mig, då som om frågan tillspetsade
 sig på detta sätt: staten tolererar otukten i den mening, att den
 icke bestraffar densamma; när staten detta gör, är den berättigad

Ifrågasatt upphäfvande af polisförordningar ang. reglementering af prostitutionen. att söka skydda sig mot och minska de vådliga följderna af otukten eller är staten det icke?

När man säger, att genom reglementeringen skulle prostitutionen tolereras, eller, än värre, att den genom reglementeringen legaliseras, så tror jag, att, om man vill betrakta saken lugnt, deita måste medgifvas vara ett orättvist påstående. Reglementeringen utgör icke ett tolererande af otukten, utan den är en följd deraf, att staten anser sig vara tvungen att tolerera den. Man gör sig likaledes skyldig till en orättvisa, när man säger, att genom reglementeringen en förmån gifves åt vissa skökor, rätten att utöfva ett yrke. Jag har ej kunnat se reglementeringen från denna synpunkt, utan den måste betraktas såsom en straffåtgärd mot dessa menniskor. Vidare gör man, tror jag, sig också skyldig till en orättvisa, då man säger, att dessa arma prostituerade varelser offrats för andras välfärd. Är det icke i stället så, att dessa hafva sjelfva offrat sig åt synden, och att reglementeringen innebär en skyddsåtgärd mot dem, därför att de hafva så offrat sig? Men jag återkommer till frågan: kan staten hafva rätt att vidtaga åtgärder för att hindra syndens förfärliga följder? Den frågan tror jag besvaras aldeles för lätt. Om den formuleras på detta sätt: har staten rätt att vidtaga skyddsåtgärder mot veneriska sjukdomar, såsom mot andra sjukdomar, så besvarar den sig af sig sjelf. Och om man formulerar frågan så: har staten rätt att genom att undanröjda syndens följder locka till eller förföra till synd, så gifver sig svaret lika lätt. Och, mine herrar, gör jag någon orättvisa, när jag säger, att på ett af dessa två sätt formuleras frågan mycket ofta under stridens hetta från de olika sidorna. Derpå beror, att man är så viss i sitt sinne att besvara henne, men den, som försöker att se henne något djupare an och då betraktar de många komplikationer, som äro med henne följaktiga, den blir mindre viss i sitt sinne. Jag anhåller att få till de olika lägrens stridande män ställa, till hvarterda hållet, två frågor. När de förfärliga följderna af synden träffa icke blott honom, som begått synden, utan gå längre, gå äfven till oskyldiga och kunna förderfva hela slægter — mine herrar, förvandlar sig då icke denna hygieniska fråga till en sedlighetsfråga, kommer då icke den hygieniska frågan att också blifva en barmhertighetsfråga? Min andra fråga är denna: då det är ett faktum, som vi icke kunna komma ifrån, att otukt bedrifves, är det då önskvärdt, att detta skall få ske, utan att man försöker att i någon mån binda de till otukt sig säljande menniskorna? Blevne verkligen, det är min fråga, förförelsen mindre, om reglementeringen afskaffades?

Men jag vill ställa två frågor äfven till den andra sidan. Den ena är den: då reglementeringen icke kan motiveras med något annat, än syndens allmänhet och förskräcklighet, så borde reglementeringen hafva karakteren af att vara en samfundets syndabekännelse, och då borde den allt igenom behandlas, icke blott såsom en hygienisk åtgärd utan också allt igenom, så långt menskelig magt

och förstånd kunna, behandlas såsom en sedlig fråga. Nu är mitt ifrågasatt upphäfvande af polisförordningar ang. reglementering af prostitutionen. spörsmål, om verkligen de för handen varande anordningarna äro sådana, att detta sedliga kraf, så mycket görligt är, tillgodoses. Och den andra frågan åt samma håll är den: är hela denna sak så ordnad, att man verkligen gjort hvad göras kan, för att förförelsen måtte blifva så inskränkt som möjligt, då man icke kan alldeles utestänga den? — Flera andra frågor hafva ställt sig fram för mitt sinne, när jag har försökt att reda ut detta svåra ämne för mig, men jag vill icke upprepa flera, än den jag nu framhållit, därför att de synas vara tillräckliga för att angifva min ståndpunkt i detta hänseende. Jag kan icke nu yrka bifall till motionen, därför att jag icke är viss om, att man genom att slå reglementeringen träffar otukten, därför att jag icke är viss om, att man genom upphäfvande af reglementeringen skulle verkligen minska otukten. Jag fruktar att möjligen — jag är oviss i frågan — otukten derigenom i stället kanske skulle befordras. Men jag kan icke heller yrka bifall till utskottets förslag, och det därför att jag icke tror, att reglementeringen och hela denna ordning är sådan, som den kunde eller som den borde vara, utan att i densamma mycket både kan och bör reformeras, och därför att, om jag yrkade bifall till utskottets förslag, jag derigenom skulle kunna anses uttala den meningen, att jag önskade, att denna fråga skulle begrafvas. Det önskar jag icke, utan jag önskar, att frågan måtte uppställas på ett sådant sätt, att verkligen ett svar kan erhållas, med hvilket något vinnes gent emot synden, gent emot otukten. Och därför skall jag icke göra något yrkande, utan i stället sluta med en innerlig önskan derom, att de, som strida för samma sak från de olika lägren, måtte upphöra med att blott strida och i stället gå in på det praktiska arbetet, att de måtte samråda om hvad som kan göras och bör göras; och med den innerliga önskan, att bakom dem, som upptagit denna fråga till allvarlig pröfning och behandling, må stå en stor skara menniskor, med hjertat fullt af heligt tukt, men också af innerlig barmhertighet.

Friherre Tamm: Med mina motståndare instämmer jag i den allvarliga förhoppningen, att ett lefvande och verksamt arbete måtte drivas till osedlighetens förminskande. Men längre kan jag icke gå tillsammans med dem, all den stund jag i fråga om de medel, hvarmed de försöka att förverkliga sitt mål, icke kan med dem instämma. Det är en under lång tid vunnen erfarenhet, att skörlefnaden icke har kunnat utrotas, hvilka medel som än deremot blifvit stälda. Men då ett inom landet pågående allmänt nödrop försports, har detta naturligen manat till eftertanke, och jag har sökt att ställa mig på den ståndpunkt, hvarpå den siste ärade talaren uppmånade kammarens ledamöter att ställa sig, när jag, med den förnåga jag eger, sökt att så samvetsgrant som möjligt pröfva frågan. Jag respekterar olika tänkande, jag respekterar äfven deras för-

Ifrågasatt upphäfvande af polisförordningar ang. reglementering af prostitutionen.
(Forts.)

domar, jag värderar deras mod, men jag har icke kunnat blifva öfvertygad om, att deras omdöme har varit fullt godt, när de hafva yrkat på att bekämpa osedligheten derigenom, att man skulle borttaga reglementeringen, vare sig, såsom man har anledning att af motionärens framställning förmoda, i afseende på besigtningarna, eller, såsom en talare här på eftermiddagen yttrat, i afseende å sjelfva inskrifningen.

Vid det första tillfälle, då denna fråga väcktes å bane, det var i kyrkomötet, började man med beskyllningar mot de myndigheter, som låta utföra denna besigtning, denna reglementering. Jag tror, för min del, att hvarken kyrkomötet eller Riksdagen är lämpligt forum för framställandet af dylika beskyllningar, således icke heller lämpligt forum att der försvara sig mot desamma. Den allmänna lagen tiger i detta hänseende. Men för myndigheterna hafva funnits af Kongl. Maj:t utfärdade, vederbörligen kontrasignerade förordningar, som gifvit myndigheterna anledning till att handla så, som de gjort. Dessa förordningar äro dels helsovårdsstadgan, hvars 24 § innehåller föreskrifter för konungens befallningshafvande, och hvars 4:e kapitel innehåller föreskrifter för nämnderna, huru de i ty fall skola bära sig åt, dels den af Kongl. Maj:t 1868 utfärdade instruktion för polismästaren i Stockholm, hvilken instruktions 4 paragraf 5 mom. gifver honom utförliga föreskrifter och instruktioner. Jag vill icke trötta Kammaren med att uppläsa dessa instruktioner. Kammarens ledamöter torde sjelfve kunna förvissa sig om rättigheten af min uppgift. Vidare finnes Kongl. Maj:ts instruktion för provinsialläkarne af 1822. Dessa myndigheter hafva således lydt Kongl. Maj:ts befallningar, öfverståhållarembetet på det sättet, att denna myndighet meddelat en instruktion. Jag vågar bestrida, att öfverståhållarembetet har utfärdat något reglemente, ty utfärdande af reglementen torde böra tillgå på annat sätt, än att i promemorieform lemnas föreskrifter, huru underordnade tjänstemän skola förfara.

Kongl. medicinalstyrelsen har också ställt sig Kongl. Maj:ts föreskrift till efterrättelse genom utfärdande af de 1875 meddelade underrättelser och råd, huru vid smittosamma sjukdomars uppträdande skall förfaras, särskildt med afseende på de veneriska sjukdomarnes behandling.

Vid den behandling, som egnats frågan inom riksdagen, hafva icke framställts några beskyllningar, ehuru i dag vissa embetsmän alldeles tydligt fått sig af en talare några admonitioner, huru de skulle bära sig åt, och huruledes de hafva handlat på ett sätt, som icke vore öfverensstämmande med deras embetspligt. Det uttryck, som först begagnades, nemligen legalisering af prostitutionen, har nu ändrats till reglementering af densamma, men hela bevisföringen är densamma och utgår från, att prostitutionen skulle vara legaliserad. Det har talats om, huruledes vissa tjänstemän åläggas en förnedrande tjänstgöring genom att syssla med detta. En talare af

mina motståndare har på eftermiddagen förklarar, att detta yttrande skulle icke gälla läkarne, utan hufvudsakligen polistjenstemännen. För mig vill det förefalla, som om det icke kan vara förnedrande att uppfylla sina skyldigheter. Det kan icke vara förnedrande för en polistjensteman att sysselsätta sig med bevakande af brott och laster, i hvilken form de än förekomma. Det är lika litet förnedrande, som det är för motionären att här bringa denna fråga å bane. Hvar och en, som fullgör den tjenstepligt, som blifvit honom ålagd, bör icke beskyllas för att utöfva en förnedrande tjenst.

Andra påstå, att polismyndigheten medverkar till otukt genom att tillhandahålla ofarligt material. Jag vågar påstå, att detta är icke hvad som sker. Polismyndigheten söker, så vidt möjligt är, att undanhålla det farliga materialet, och då en talare på eftermiddagen här frågade: fins det då ingen möjlighet, att öfverståthållareembetet någon gång låter föra till tukthuset några af dessa lösaktiga qvinnor, så får jag dertill svara, att af 1,427 qvinnor, som blifvit inskrifna under åren 1884—1888, hafva 779 blifvit dömda till tvångsarbete, sålunda ett ganska betydligt antal, och då räknar jag i allt fall icke dem, som två gånger under samma år blifvit till tvångsarbete dömda. Derjemte försökas ock andra medel. Det är icke rätt att säga, att man söker så mycket som möjligt befordra inskrifningen och på det sättet skydda de prostituerade. Ty den hufvudsakliga uppgiften är att söka på rätt väg återföra de qvinnor, som äro på väg att förtappas. I det afseendet har, efter min uppfattning, denna byrå uträttat icke så litet godt. Det säges, att reglementet medgifver rätt att idka skörlefnad och dispenserar från laglydnad. Jag vågar påstå, att i begreppet att fördraga eller tolerera en sak kan icke ligga begreppet att medverka till denna sak, eller att göra gemensam sak med den. Vi hafva lärt oss i vår barndom, att den högsta rättvisan ofta tillstodjer det onda; men ve den, som därför påstår, att den högsta rättvisan medverkar till det onda! I den åt myndigheterna lemnade fakultativa rätten att tillämpa lösdrifverilagen, och den är uttalad i motiven till lagen, ligger en bestämd rättighet för myndigheterna att särskildt pröfva hvarje fall och derefter döma. Och jag vågar påstå, att detta är hvad som sker alla dagar.

Nu yrkas i förevarande hänseende ganska olika saker. Det yrkas att Riksdagen skulle hos Kongl. Maj:t begära upphäfvande af alla reglementariska föreskrifter. Det har visserligen blifvit bestridt, men jag kan icke se annat, än att ett bifall härtill skulle betyda, att de lösaktiga qvinnorna släppas helt och hållet fria. Andra hafva, efter hvad en talare på eftermiddagen meddelat, begärt att alla prostituerade skulle skoningslöst behandlas såsom lösdrifvare. Dessa ytterligheter jemte en annan ytterlighet, som från många håll blifvit påyrkad och i många länder blifvit begagnad, nemligen att i stället för en reglementerad besigtning införas bordeller, dessa ytterligheter hafva aldrig, der de blifvit använda, lyckats uträtta

Ifrågasatt upphäfvande af polisförordningar ang. reglementering af prostitutionen.

(Forts).

Ifrågasatt upphäfvande af polisförordningar ang. reglementering af prostitutionen.
(Forts.)

hvad med dem åsyftats, utan i de länder, som antagit dem, har en återgång till annat system blifvit nödvändig, och då jag nu nämner, att framställningar blifvit gjorda om införandet af bordeller, och då motionären i en skrift, som han här lemnat, har sagt, att i Stockholm finnas bordeller, vågar jag bestrida det. Motionären gaf i förmiddags en definition på hvad han menade med bordeller. Men sådana i egentlig mening finnas icke i Stockholm, ty dertill fordras af polisen gifna bestämmelser, taxor m. m., som här icke finnas. Deremot har ofta här inträffat, att när personer hafva upplåtit sina hus hufvudsakligen till bedrivande af otukt, har polisen inskridit, och de personer, som blifvit anklagade, hafva fälts till ganska höga böter. Om jag nu skulle vilja uppgifva, hvilka resultat som hafva vunnits af tillämpningen af ytterlighetsmännens önskningsar, så skulle naturligen statistiken vara det bevismedel, som ligger närmast till hands att begagna. Men nu är i detta fall statistiken ganska otillförlitlig, först och främst därför, att alla i frihet varande otuktiga qvinnor undandraga sig icke blott besigtning, utan äfven att låta kurera sig, när de blifva sjuka. Således, sjukdomsfallen inom denna klass komma aldrig till allmänhetens kändedom, därför blir statistiken i detta fall otillförlitlig, och den blir det äfven därför, att den påverkas af så många andra faktorer, som dels äro kända och dels kanske ännu okända. Ett dåligt år och många andra saker inverka. Men hvad som icke bör ske, när man gör statistik, det är att använda allt för små siffror och genom analogi söka utreda, hur det ställer sig med afseende på ett större samhälle. Jag kan tänka mig, att fyra personer bo i ett litet hus, och en dör. Då säges dödligheten vara 25 procent. Sedan tillämpar man detta på ett stort hus. Det har verkligen icke varit utan att så skett eller på ett helt samhälle, inom hvilket, såsom bekant, dödligheten i stort är ganska konstant. Och likaså har man äfven, med afseende på förhållandena inom den engelska armén, på grund af resultat, som vunnits vid undersökningar mellan de garnisonsorter, der reglementering varit föreskrifven, och sådana, der så icke varit förhållandet, sagt, att under olika tider sjukdomstillståndet inom den engelska armén varit så och så. Detta är naturligen origtigt, men det är på denna grund, som den statistik uppgjordes, på grund af hvilken parlamentet först 1883 och sedermera 1886 fattade sitt beslut. Detta, såsom motionären kallar det, någorlunda kloka och sansade parlament, som nu fattat sitt beslut i motsats mot det komitébetänkande, som efter ett långt arbete blifvit uppgjort, fattade nemligen beslutet i öfverensstämmelse med minoritetens yrkande. Men som Englands regering, efter hvad jag förmodar, icke för sin del har godkänt parlamentets åsigt, har den föreskrifvit, att inom kolonierna en ganska sträng reglementering skall användas, och dessutom har den satt sig i spetsen för och tillsammans med andra magter verkat för, att, åtminstone i Japan, samma förhållande skulle blifva infördt.

Om nu statistiken, på grund af hvad jag anført, måste vara otillförlitlig, så måste åtminstone det vara säkert att, genom att undanskaffa några af de mest verksamma smitthärdarne, någonting måste vinnas, och jag får säga, såsom en svensk läkare, doktor Björnström, yttrat: »besigtningarnes förmåga att minska de veneriska sjukdomarnas spridning är för sunda förnuftet ett axiom, som ej behöfver bevis från statistiken.» Huru skall då resultatet ådagaläggas? Jo, genom att meddela, hur det har gått till i andra länder, der man har tillgripit ytterliga medel. I Tyskland t. ex. var det föreskrifvet af gammalt, att bordeller skulle få finnas. De upphäffdes 1846. Man tyckte sig strax derefter finna någon förbättring, men detta upphörde snart, och nu finnes för hela tyska riket rent af en lag, som bestämmer huru det skall tillgå. Den offentliga prostitutionen är, såsom det heter, reglementerad. Den tolereras, då den drifves af för sig boende qvinnor, som lefva under ganska stränga bestämmelser. Ungefär samma är förhållandet i Bayern. I Österrike deremot finnes ett kategoriskt förbud mot prostitutionen. Den är förbjuden, men sjukdomsfallen voro der så många, att man år 1873, när i Wien skulle blifva en verldstställning, icke vågade låta all den sjuklighet, som der fans, begagna detta tillfälle till spridning. Trots kriminallagens bestämmelser om straff mot prostitutionen, fann man sig föranlåten att införa regelmessiga besigtningar, först af läkare, som qvinnorna sjelfva kunde välja, och derefter af läkare, som förordnades af polisen. Så har det gått på dessa ställen, och jag förmodar att så kommer att gå i England, hvars exempel man här åberopat, jag förmodar att så kommer att gå äfven i Sverige.

Här har man nu frågat, huru inom Stockholm polisen fullgör de gällande föreskrifterna. Der äro meddelade instruktioner, men dessa instruktioner föreskrifva blott, hvad som icke kan tålas. Deraf får man icke draga den slutsatsen, som här är gjord, att de, som ställa sig polisens föreskrifter till efterrättelse, de äro alldeles fullkomligt fria, de äro berättigade att drifva sitt yrke, blott de icke öfverskrida dessa föreskrifter. Det är en helt olika sak, att bestämma för sig sjelf, när lösdrifvarelagen på dem skall tillämpas, eller att icke tillämpa den alls, och när man bestämmer för dem, huru den skall tillämpas, så torde det icke heller vara orätt handladt att meddela äfven dem föreskrifterna om, hvad man under inga vilkor kan fördraga. Jag kan därför icke medgifva, att prostitutionen här godkännes såsom ett lagligt näringsfång, när i stället har blifvit påvisadt, att den i ganska många fall bestraffas.

Det är, efter mitt förmenande, en ganska human behandling, som här lemnas åt de prostituerade, då de af polisen tagas om hand. Genom de åtgärder, som vidtagits vid prostitutionsbyrån, visar det sig, att under de år, som jag nyss nämnde, 1884—1888 hafva af samtliga de qvinnor, som af byrån blifvit behandlade, ett icke ringa antal blifvit befriadt från besigtning på grund af att de ingått

Ifrågasatt upphäfvande af polisförordningar ang. reglementering af prostitutionen.
(Forts.)

Ifrågasatt upphäfvande af polisförordningar ang. reglementering af prostitutionen.

(Forts.)

äktenskap, erhållit tjänst, intagits på skyddshem eller vårdats af anhöriga. Deras procenttal har varit ganska stort, första året 9, andra 8 och sedermera, efter lösdrifvarelagens införande, 11, 12, ända till 14 procent, och jag vågar påstå, att dessa kvinnor i de flesta fall hafva blifvit befriade genom föreståndarens omsorger. Och om någon af herrarne hade behagat taga kännedom om, huru det tillgår vid denna byrå, så skulle herrarne hafva funnit, att, innan någon kvinna der inskrifves och ålägges besigtning, hon uppmanas och varnas att icke egna sig åt denna usla handtering. Man skrifver till föräldrar och målsmän, man gör alla möjliga försök att få henne från brottets bana. Man erbjuder hvarje kvinna att få inträde i något hem, men detta accepteras i mycket få fall. De underkastas således en ganska human behandling, och detta styrkes ock deraf, att inga klagomål höras utaf, och när detta inträffat, har öfverståhållarembetets beslut blifvit stadfäst.

När man säger, att inskrifningen och besigtningen äro ett svårt våld mot dessa kvinnor, så ber jag få meddela, att mot detta våld hafva de i de flesta fall haft ingenting att erinra; de underkasta sig den villigt, efter mitt förmenande hufvudsakligen därför, att de sjelfva veta, att de eljest skulle råka i ett förfärligt elände, i hvilket de slutligen skulle förgås.

Det göres aldrig några försök att spionera eller att till byrån för inskrifningen få så många som möjligt, snarare skulle jag vilja säga tvärtom.

Hvilka äro nu orsakerna till att en sådan reglementerad besigtning här förekommer? Jo, jag erkänner genast, att den första och viktigaste orsaken är den sanitära delen af frågan. I afseende härpå har en talare på förmiddagen redan yttrat sig, och jag vill därför icke mycket vidröra den saken, men det vill jag säga, att det är icke blott de brottslige, icke blott syndarne det gäller, utan det gäller lika mycket de oskyldiga, ty de kunna icke undandraga sig dessa sjukdomar och följderna af dem, och vi veta ju, att mången ren och oskyldig blifvit för sin framtid förstörd och hans efterkommande med honom. Kan man då på dessa oskyldiga vilja neddraga denna förfärliga sjukdom, som man icke utan beklagande kan se hos den brottsligaste syndare?

Vidare är det ordnings- och sedlighetsskäl, som äro kraftigt verkande orsaker till besigtningen och reglementeringens införande. Jag ber att i det afseendet få påminna om att dessa lösaktiga kvinnor utestängas från vissa platser, och dessa äro icke en gång för alla bestämda utan de kunna, och jag vill säga det, böra ökas. Det är t. ex. de allmänna promenadplatserna och teatrarne, der de icke få vistas. På teatrarne få de blott taga vissa för dem bestämda platser. Vissa promenader få de icke besöka, men det är min öfveröfvertygelse, att antalet af dessa senare borde ökas. Hvad deras bostäder beträffar, så är det så väl för husegare som hyresgäster en fördel, att polisen öfver dessa kvinnor har någon magt, ty det är

icke en gång utan många gånger, som det inträffat, att personer instält sig och begärt att dylika qvinnor skulle skaffas bort från deras hus, och det har gjorts. Genom vanan lyda de nemligen, och detta är äfven fallet i Norge, hvilket land en talare på eftermiddagen anförst såsom exempel. Det är visserligen sant, att i Norge hafva under förlidet år införts alldeles nya bestämmelser. Saken är der lagd under sundhetskommisionen, men i det fallet är det på samma sätt i Stockholm; hela besigtningebyrån står under helsevårdsnämnden. Hvad beträffar behandlingen af de prostituerade qvinnorna i Norge, så är det, enligt hvad polischefen i Christiania meddelat mig, ännu så länge af gammal vana, som de lyda polisens föreskrifter, ty enligt hvad den ärade talaren sjelf nämnde, åligger det polisen att biträda sundhetskommisionen, när anledning dertill förefinnes. Poliscorpsen och de lösaktiga qvinnorna i Christiania äro ännu vana vid det gamla reglementet, och därför tillämpas det ungefär på samma sätt som förut, och därför går det än så länge, men polischefens uppfattning var, att efter någon tid skulle detta icke blifva förhållandet.

Ifrågasatt upphäfvande af polisförordningar ang. reglementering af prostitutionen.

(Forts.)

I ordningens och sedlighetens intresse håller vidare reglementeringen dessa prostituerade inne under vissa tider af dagen, hvilket ovederläggigen är en fördel. Om de skulle släppas lösa, är det alldeles gifvet, att dessa vissa bestämda tider icke kunde föreskrifvas, som ock att de på dessa vissa platser, som nu äro fria för dem, ej mera skulle lemna folk i fred, det vill säga att denna oanständighet, som nu redan här framträder i det offentliga, dock icke så mycket som man i dag velat betona, skulle blifva högst betydligt utsträckt.

Med denna häsyn sammanhänger alldeles bestämdt äfven den moraliska, och just därför och därför att jag icke kan finna, huru moralen trampas under fötterna derigenom att man uppställer vissa ordningsföreskrifter, och då jag icke kan medgifva, att dessa föreskrifter lemna något medgifvande åt osedligheten, så vill jag hålla före, att de moraliska skälen tala för att den reglementerade besigtningen bör bibehållas. Ty är det sant, att oanständigheten skulle mera framträda och mera visa sig, om de prostituerade erhöle större frihet i sitt offentliga uppträdande, så är det bestämdt äfven på moraliska grunder, som regleringen bör finnas kvar, ty då riskerar man mindre att döförarga en af dessa små, genom att de kunde möta en af dessa qvinnor på de allmänna platserna.

Det har sagts, att den reglementerade prostitutionen skulle bespara familjerna otukten i hemmet, och derefter har en talare på eftermiddagen utdragit följderna af ett sådant resonnement. Detta hans anförande har redan af en föregående talare blifvit besvaradt. För mig kvarstår, att inom familjerna skulle många sorgliga följder uppstå, om besigtningen toges bort. Det har redan visat sig i Stockholm, att antalet oäkta barn minskats, sedan reglementeringen infördes. Såsom ett moraliskt skäl anser jag den redan vidrörda omständigheten, att tjenster anskaffas åt dem, som sjelfva beröfvat

*Ifrågasattupp-
håfvande af
polisförord-
ningar ang.
reglementering
af prostitu-
tionen.
(Forts.)*

sig, såsom motionären uttryckte sig, »arbetets upprätthållande kraft», och att det skaffas dem möjlighet att komma till arbete igen.

Men detta kan nu reglementeringen icke ensam göra. Den behöfver därför till sitt biträde samverkande krafter från många håll, och der skulle ett stort verksamhetsfält vara öppet för dem, som vilja verka för dessa olyckliga kvinnors väl. I det afseendet har Stockholms konsistorium under de sista dagarne fattat ett beslut, som borde lända till efterföljd, då dess ledamöter öfverenskommit att genom ständiga besök hos dessa fallna kvinnor söka föra dem på bättre vägar, och det är på öfvertygelsens väg, som vi alla böra söka samverka derhän, att människorna blifva öfvertygade derom att det är en skam att lefva liderligt, en pligt att lefva sedligt, och att en bättring i detta allmänne borde komma vår ungdom till del. Arbetsfältet synes mig böra vara hufvudsakligen ungdomen. Det sträcker sig naturligtvis äfven till dessa fallna, men i synnerhet till dem, som äro på väg att falla. Men arbetet bör icke inskränkas endast till detta. De ärbara kvinnornas arbete är i detta afseende af största betydelse, det är den bästa hjälp, som vi kunna få, och i detta afseende tror jag, att man kan ställa till dem äfven en annan uppmaning, den nemligen, att kläda sig så, att icke de unge männen förledas till att inom usla nästen tillfredsställa en nyfikenhet, väckt i salongen.

Jag tillåter mig emellertid, herr grefve och talman, att anhålla om bifall till utskottets hemställan.

Herr Almén: Tiden är långt framskriden och jag skall därför försöka fatta mig kort.

En talare under eftermiddagen sade, att frågan skall ses från moralisk synpunkt och att jag hade begått ett fel, då jag icke skänkt denna sida af saken någon uppmärksamhet. Han sade vidare: »det I icke viljen andra skola göra Eder, det gören I icke heller dem», och »man får icke förderfva en enda, äfven om alla andra derigenom kunna räddas.» Båda delarne vill jag skrifva under såsom fullgiltiga. Men jag tror också, att ingenting i denna fråga vidtagits, som strider mot dessa regler.

Denne talare häntydde på, att motionens hela syfte gick ut på detta: inskrifningen och strafflösheten vill man hafva bort, besigtningen vill man hafva kvar. Då han vidare utvecklade ämnet, och detta i samma rigtning som flera andra, ville det dock synas, som om det enda eller egentligen eftersträfvade målet vore, att lösdrifveritadgans föreskrifter skulle tillämpas med större stränghet, i ty att han klandrade det dessa kvinnor skickades till kurhuset i stället för till fängelset. För min del anser jag det ofvan anförda barmhertighetsbudet, »det I icke viljen andra skola göra Eder, det gören I icke heller dem» böra tillämpas äfven på dessa olyckliga prostituerade, och att, då straff är nödvändigt, man följaktligen bör välja det lindrigaste och således föredraga besigtningar framför gemensamhets-

fängelse. Jag smickrar mig ingalunda med, att allt på detta område nu är väl bestäldt, men jag har besökt besigtningabyrån alldeles oväntad och der fans då ingenting att anmärka. Jag hörde de prostituerade mottaga varningar och uppmaningar att på andra vägar söka sin bergning. Jag såg inskrifningsböckerna, som man vill göra så förskräckliga, men, mine herrar, de äro icke offentliga och hindra ingen att återgå till ett bättre lefnadssätt. Jag har också mer än en gång besökt det allmänna fängelset på norr för dessa fallna qvinnor och andra, straffade för gröfre brott, och jag har kommit till den öfvertygelsen, att det är ett mångdubbelt värre ondt man tillfogar de prostituerade, som skickas dit, än om de underkastas besigtning. För dessa är vägen till räddning ännu lätt öppen, för de förra är den mycket svår. En menniska har svårt att vistas i detta gemensamhetsfängelse, utan att blifva moraliskt förderfvad, ty der vårdas så många andra, som begått äfven andra brott än osedlighet. Hvarje qvinna, som varit i fängelset, är derigenom vida mera vanryktad och har mycket svårare att få en tjänst och sig ärligen försörja, än om hon blifvit inskrifven på besigtningabyrån. Således kan jag icke anse mig handla omoraliskt, när jag anser det vara något vida mindre hårdt att underkasta de prostituerade besigtning och inskrifning än att skicka dem till fängelset.

*Ifrågasattupp-
häfvande af
polisförord-
ningar ang.
reglementering
af prostitu-
tionen.*

(Forts.)

Nu säger man: förderfva en enda har man icke rätt till, äfven om man dermed kan rädda alla andra. Ja väl, men har man då rätt att förderfva en hel skara utan att kanske rädda en enda? Nej, man måste se frågan litet mera praktiskt.

Jag kommer nu tillbaka till motionens syfte, att få bort inskrifningen och strafflösheten, under det att besigtningen skulle vara kvar. I det fallet sammanfalla motionärens och mina öfriga motståndares önskingar med läkarnes. Icke önska de besigtningarna för egen skull, väl vetande hvad frågan gäller, utan det är samhället som de vilja bevara, och jag tror icke, att det är möjligt utan besigtningar.

Strafflösheten åter vill man hafva bort; men hvad är detta för ett tal? Är icke besigtningen ett straff? De besigtningsskyldige behandlas ju i vissa fall såsom lösdryfvare. Är då strafflöshet något stades proklamerad? Men jag har lofvat att vara kort och vill därför icke orda vidare härom.

Jag kommer nu åter till inskrifningen, ehuru jag redan talat något derom. Huru kan besigtningen bibehållas utan polisens hjälp? För mig är det ofattligt huru sådant kan ifrågasättas. Men om polisens hjälp i detta fall är nödvändig, frågas huru vida icke denna hjälp, lemnad efter reglementerade föreskrifter, är vida bättre, än om densamma blifver beroende af polistjenstemannens godtycke? I ena fallet blir det lätt sjelfsväld, i det andra kan man kontrollera hvad som göres. Jag anser det därför vara en verklig fördel, att man har reglementerade föreskrifter, huru polisen skall förfara i dessa ömtåliga frågor.

Ifrågasatt upphäfvande af polisförordningar ang. reglementering af prostitutionen.

(Forts.)

En talare framhöll såsom så synnerligen lycklig den utgång, som denna fråga fått i en liten stad, der man sökt tillämpa hvad som införts i de stora städerna. En annan stad, nemligen Upsala, finnes dock som vid sådana jemförelser förtjenar afseende. Den är visserligen icke jemförlig med Stockholm, men dock större än Kalmar. I Upsala har man ganska länge haft dessa reglementerade besigtningar. Hvad tro herrarne omdömet om dem är derstädes efter mångårig erfarenhet om besigtningarnas tillämpning och verkningar? Ingen har kunnat förneka, att besigtningarna der hafva utträttat mycket godt. Der finnes en läkare, som med intresse följt dessa förhållanden under många år. Han är en sakkunnig person och han förklarar, att tages reglementeringen bort, vill han tillråda alla sina vänner: Skicken icke vidare edra söner hit till universitetsstaden! Jag tror, att detta råd är värdt att tänka på, ty släppas lasten och otukten lösa i ett sådant samhälle, blir det farligt för många unga män och äfven för deras familjer.

Det talades om Kalmar och man prisade lyckligt, att stadsfullmäktiges önsknningar att der få reglementerade besigtningar icke gingo igenom. Jag skall akta mig att tala om denna lycka, men så mycket må jag säga, att en person, som nyligen besökt staden, skrifver, att osedligheten och fräckheten der voro värre än på andra ställen. Hvad är vunnet med att stadsfullmäktige icke fingo sitt beslut igenom, om otukten och sjelfsväldet äro större än förut? Och huru skall det kunna vara annorlunda? Polisen kommer ingen väg, läkarne lika litet. Det skall blifva af intresse att se, huru besigtningensfrågan der utvecklar sig, om den skötes rätt. Jag skulle önska att vederbörande gjorde sin skyldighet och anmälde hvarje prostituerad qvinna hos kongl. maj:ts befallningshafvande såsom med skäl misstänkt att sprida venerisk smitta. Enligt gällande lag bör då förordnas om besigtning. Blifva dessa qvinnor sedan rapporterade till exempel en gång i veckan såsom misstänkta, så har man ju regelbundet återkommande besigtningar, men då är det väl bättre att reglementera derom en gång för alla än att föreskrifva besigtningar i hvarje särskildt fall. Jag tror, att såsom frågan nu står, när otukten icke kan tagas bort, är det bäst att söka göra det onda så litet som möjligt, och detta i hufvudsaklig öfverensstämmelse med nuvarande länge prövade praxis.

En talare, som replikerade mig, frågade, om jag kände till hvad som skett i Norge och särskildt i Finland. Den ena af de broschyrer, han omnämnde, borde han veta icke är mig obekant, ty han lånade den af mig och kan vara förvissad om att jag dessförinnan läst den. Jag tycker om den förtjenstfulla utredning denna fråga fått inom finska läkaresällskapet, men jag drager deraf icke samma slutsatser som talaren. Talaren prisade äfven hvad som skett i Norge och påstod, att det nya förfaringsättet der haft framgång. Men så vidt jag vet, hafva liknande åtgärder länge vidtagits här i Sverige. Men vårt Sverige är ett besynnerligt land; ty här duger

icke en mängd saker, förr än de begagnats i utlandet, då först prisas de, äfven om utlandet fått dem långt efter oss. Skulle personer hos oss skickas till besigtning i oträngt mål, så tror jag, att ett sådant misstag icke skulle lemnas obeifradt. Här sker en ganska grundlig undersökning, innan någon skickas till besigtningabyrån, såvidt jag vet, och säkert är, att icke inskrifves någon på förhand eller utan giltiga skäl.

Ifrågasatt upphäfvande af polisförordningar ang. reglementering af prostitutionen.

(Forts.)

Man har åberopat, att i Norge läkarne hafva skyldighet att anmäla sjukdomsfallen och smitthärdarne. Något liknande hafva vi också i Sverige, men glömmen icke, mine herrar, att läkarens uppgift i detta fall är ytterst ömtålig. Af sin ed är han förbunden att icke röja, hvad hemligt hållas bör, och då han får den sjukens förtroende, måste han akta sig att icke samtidigt blifva hans anklagare eller angifvare. Hvad tro ni, mine herrar, att följderna blefve, om man icke kan med förtroende vända sig till läkaren? Tron icke, att han skulle få dessa sjuke under sin vård, om han skulle behöfva anmäla dem hos polisen? Nej, den sjuke söker då icke läkaren, han söker qvacksalvaren eller gör ingenting och blir då lätt ruinerad till sin helsa, för att icke tala om faran för omgifningen och efterkommande. Glömmen således icke, att läkaren här såsom så ofta annars har en mycket svår uppgift och begären icke af honom hvad man icke har rättighet att begära.

En annan talare frågade, om staten har rätt att skydda sig för syndens följder. Jag vill icke tala om rätten, men från praktisk synpunkt sedt är det helt enkelt omöjligt. Mången lyckas undgå de värsta följderna, men ingen mensklig magt kan med säkerhet skydda någon från följderna af denna sjukdom; de sträcka sig så långt, att det går öfver både läkares och andres förmåga att bereda säkert skydd deremot.

En annan talare förebrådde mig, hvad jag yttrat, om svårigheten att säkert skydda sig mot dessa sjukdomar och nämnde dervid, att en stor man sagt, att en hvar må skydda sig sjelf. Det må han hafva sagt, men huru stor han än var, så fäldes det yttrandet antagligen för 30 till 40 år sedan, då det var en allmän åsigt, att denna sjukdom endast spreds genom otukt, men detta är nu en öfvervunnen ståndpunkt. Det är icke möjligt för den bäste att säkert skydda sig för denna sjukdom. Låt den blifva allmän i vårt land, sedan kan det icke blifva tal om att säkert skydda sig deremot. Den sprider sig nemligen på många sätt. Modern kan smittas af sitt barn och barnet af modern. De som bo i samma hus kunna smitta hvarandra. Huru är det på landsbygden, när sjukdomen kommit väl in på något ställe? Tron icke, att alla, som der äro besmittade, bedrifvit otukt? Det vore att döma folket mycket orättvist.

En talare yttrade, att när vi alla sträfvade till ett godt mål, borde vi vara eniga och icke ställa oss på så olika ståndpunkter, att vi såsom nu ginge utefter parallela linier och aldrig träffades. Han

Ifrågasatt upphäfvande af polisförordningar ang. reglementering af prostitutionen.

(Forts.)

sade också åtskilligt annat, som jag lade på minnet och skall söka tillämpa, ty läkarne få daglig erfarenhet om, att de föga förmå vid sjukdomarnes utrotande, de smickra sig också mindre än andra med att allt nu är stäldt på bästa sätt. De äro utan tvifvel upprigtigt villiga att samverka med mina motståndare, hvilkas goda afsigter jag icke betviflar. Jag beklagar blott, att de i mitt tycke alldeles för mycket klandra myndigheter och andra, ty det finnes många andra, som vilja lika väl som de, ehuru de välja andra vägar. Men mina motståndare icke blott klandra utan vilja äfven rifva ned, och när jag frågar, hvad vi skola få i stället, svara de *intet*. Kan man anse, att detta är klokt handladt? Enligt mitt förmenande borde man taga saken mera praktiskt och arbeta på förbättring af det nuvarande. Denna förbättring bör gå ut på förändring af hvad vi hafva, men behöfver därför icke medföra något upphäfvande deraf. Besigtningen förklara ju mina motståndare att de vilja hafva kvar, och jag är dem tacksam dertför. Besigtning torde dock i de större städerna icke kunna nöjaktigt genomföras utan reglementeradt biträde af polismyndighet.

I afseende på strafflösheten vill jag upplysa, att det finnes många läkare, som anse, att förhållandena skulle blifva mycket bättre, om vi hade strängare lagar, eller åtminstone om de lagar vi hafva *strängare* tillämpades. Men besigtning och inskrifning fordras ändå, ty derigenom hindras icke de prostituerade kvinnorna att återvända på bättre vägar. Det är lättare att gå öfver till arbete från en inskrifningsbyrå än från ett fängelse.

Jag tror således, att det bör erkännas, att vi alla sträfva till samma mål, och om vi vilja följa den nyssnämnde talarens uppmaning att söka förstå hvarandra, tror jag ock, att vi med förenade krafter kunna uträtta ganska mycket, utan att dertföre kasta bort hvad vi hafva, innan vi sett, hvad vi kunna hoppas att få i stället.

Jag yrkar fortfarande bifall till utskottets förslag.

Rop på proposition hördes nu.

Herr Treffenberg: Jag har begärt ordet egentligen endast för att rigta en interpellation till herr öfverståthållaren.

Han yttrade, att under en viss tidsperiod 700 kvinnor blifvit dömda till tvångsarbete. Jag skulle nemligen anhålla om en upplysning, huru vida dessa varit *inskrifna* kvinnor, och om, i sådant fall, de blifvit dömda till tvångsarbete *i följd deraf* att de icke stält sig prostitutionsreglementet till efterrättelse, eller *oaktadt* de stält sig detta reglemente till efterföljd. Denna upplysning är af stor vikt, emedan, om så skulle vara, att de blifvit dömda på grund af lösdrifveristadgan och icke dertför att de icke stält sig prostitutionsreglementet till efterrättelse, jag begått ett misstag och får be om ursäkt dertför. Men i annat fall, om jag skulle hafva rätt i min

misstanke, då är den upplysning, som herr öfverståthållaren lemnade, fullkomligt värdelös för bedömande af denna sak.

Herr biskop Billings uppträdande här i afton har på mig gjort ett djupt nedslående intryck, så djupt att det icke ens mildras af vissheten derom, att herr biskopen fullkomligt misstagit sig i sin grundåskådning om statens förhållande till otukten. Herr biskopen föreställde sig nemligen, att svenska staten tolererar otukten. Detta är ett misstag. Staten ådömer den otuktige under vissa förhållanden böter. Men fastän detta är blott under vissa förhållanden, så fins dessutom den bekanta »undantagslagen». Den har nemligen karakteren af lag, och enligt denna lag dömes otukten till straff. Det ville synas af herr biskopens resonement, som om han skulle varit fullkomligt nöjd med motionen och som om han skulle hafva intagit en helt annan ställning till densamma, om vi blott finge tillbaka det gamla stadgandet i lagen, sådant det var före den nya strafflagens införande, då man, om jag icke misstager mig, för så kalladt enkelt »lönskaläge» fick erlägga en viss afgift till kyrkan och möjligen några lindriga böter derjemte. Kunde saken hjälpas med så litet, skulle jag vara den förste att påyrka en sådan förändring af strafflagen, emedan ingen skulle högre än jag önska att få herr biskopen till bundsförvandt.

Medan jag nu har ordet, skall jag be att få upplysa herr generaldirektör Almén derom, att jag icke känner till, huru vida här i Stockholm lösaktiga qvinnor, som dömts till tvångsarbete, hållas i gemensamhetsfängelse. Hvad landsorten beträffar, så hållas de der under lämplig tid till tvångsarbete å våra cellfångelser, hvilka icke äro gemensamhetsfångelser, men hvarest de få röna det välgörande inflytandet af cellsystemet. Vidare och för att icke blifva missförstådd af herr Almén får jag tillika nämna, att hvad jag ogillat är just dessa »tvångsbesigtningar», som stå i sammanhang med inskrifningen. Jag hör till dem, hvilka, såsom jag förut sagt, gilla den procedur, som för närvarande tillämpas i Norge, hvarest en qvinna endast i det fall kallas till sundhetskommisionen, då skälig misstanke förefinnes, att hon är veneriskt smittad. Men först sedan ytterligare upplysning om hennes lif der inhemtats, och om denna misstanke i följd deraf befunnits grundad, kan hon underkastas besigtning.

Ropen på proposition upprepades.

Herr Borg: I min egenskap af medlem utaf federationens styrelse finner jag mig skyldig att yttra några ord i denna fråga, helst federationen anses hafva ställt till hela detta »oväsen». Det är nemligen ett ganska märkvärdigt yttrande, som förekommit om denna förening i ett dokument, hvilket väl icke är att betrakta annorlunda än som ett bihang till det nu föreliggande magra utskotts- betänkandet. Deri står, att federationen till och med »bidragit till spridandet af veneriska sjukdomar derigenom», jag bör tillägga det

Ifrågasatt upphäfvande af polisförordningar ang. reglementering af prostitutionen.
(Forts.)

Ifrågasatt upphäfvande af polisförordningar ang. reglementering af prostitutionen.

(Forts.)

för att icke missförstås, »att den motarbetat myndigheterna i deras sträfvanden att få besigtiga lösaktiga qvinnor». Detta är en ganska svår beskyllning, som dock i första rummet drabbar myndigheterna och i det andra federationen. Myndigheterna skola hafva varit så svaga, att de rättat sig efter en sådan agitation, som den federationen säges hafva utöfvat. Detta lilla sällskap skulle sålunda hafva inverkat på dem till den grad, att de hindrats i sin embetsverksamhet. Detta är den ena sidan af saken. A andra sidan har federationen fått äran af en upphöjelse, som jag aldrig trodde skulle komma densamma till del, allra minst från medicinalstyrelsens aktade ordförande, generaldirektör Almén. Sedan herr Almén antydt, att federationens verksamhet endast varit ett återljud af ett skrik från det öfriga Europa, det vill förmodligen säga från den stora kontinentala föreningen med mrs Butler i spetsen och med filialer i alla länder, sålunda saknande djupare betydelse och grund, att det således icke hade sitt ursprung i sympatier för ifrågavarande olyckliga varelser, i rättskänslan mot samhällets olyckligaste klass, hvilken känsla alstrat försöket att höja dessa arma — får man af samme talare höra, att federationen icke blott uträttat stora ting, utan kunnat, enligt den ärade talarens mening, uträtta ännu mera, om den velat. Den skulle kunnat göra både *det* och *detta!* Den borde ha skaffat arbete, anställningar och mycket mera åt ifrågavarande klass. Men det är ju en alldeles orimlig begäran, att ett litet sällskap skulle kunna åstadkomma, hvad endast samhället i sin helhet torde förmå. Detta sällskap, det är min skyldighet att säga det, har emellertid gjort så mycket det förmått på sitt verksamhetsområde. Det har sökt att icke blott upphjelpa och åt samhället återgifva qvinnor, som kommit ifrån prostitutionen, utan också genom bidrag åt skyddsanstalter för flickor, hvilka befinna sig i svåra och olyckliga förhållanden, sökt skydda och bereda dem platser o. s. v. Det har gjort allt hvad ett sällskap med så inskränkta tillgångar kunnat göra. — Bland herr Alméns fordringar på federationen fans *en*, som dock öfvergår alla de andra, nemligen att federationen borde anskaffa *qvinliga* läkare. Till och med medicinalstyrelsens ärade chef skulle väl hafva svårt att uppfylla ett sådant anspråk. Om någon borde kunna anskaffa qvinliga läkare vore det väl annars *han*, men icke tror jag att federationen är i stånd att skaffa sådana, helst här i landet icke finnes mera än en enda, och denna kunde väl för öfrigt ej gerna blifva en tillräcklig hjälp i förevarande fall.

Till hvad jag nu anfört, mera vid sidan af saken och egentligen för att rättfärdiga det sällskap jag har äran att tillhöra, vill jag tillåta mig foga ett par små upplysningar, som under den långa diskussionen icke förekommit. De röra de sanitära förhållandena, hvilka äro så mycket omtvistade.

I *Danmark* uttalade en läkare förlidet år den åsigten, »att den auktoritetstro, som fordom rådde bland läkarne rörande nyttan af prostitutionens reglementerande, nu var på väg att försvinna, och att

många yngre läkare ingalunda försvara den bestående ordningen.» — Om *England* har åtskilligt blifvit antydt i motionen och något har framkommit under diskussionen. Jag ber dock att få nämna en engelsk läkares namn, som i denna fråga har en viss betydelse: det är sir W. Foster, f. d. medlem af engelska parlamentet och ordförande i den stora brittiska läkareföreningen. Om honom säger mrs Butler: »han är en fackman af hög rang, en framstående vetenskapsman och i besittning af betydliga kunskaper på den medicinska lagstiftningens område. I en skrift har han utvecklat, huruledes han måste förkasta tillämpningen af reglementeringssystemet såsom en *vanära för läkarne sjelfva*, och denna åskådning har vunnit bifall i och utom vårt parlament.» Här torde ock böra nämnas, att icke mindre än *tre* olika engelska parlament gillat reglementeringens afskaffande. — Det *franska* läkaresällskapet i Paris, L'Academie de Médecine, har den 20 mars 1888 antagit en resolution, hvori art. 6 har följande lydelse: »om inskrifningen, som administrationen ålägger flickan, icke af henne gillas, kan den icke ådömas henne utan genom domstolsmyndighet.» Denna resolution finnes intagen uti »*Revue de Morale progressive*», decemberhäftet för 1888. — Vidare ber jag att få erinra, att i *Belgien* fortsätter en officiel komité sina arbeten med anledning af det väckta misstroendet emot reglementeringen. — Ja, mine herrar, till och med i *Moskwa* har man genom en ministeriel order upphäft visiteringssystemet och bestämt tre år för anställande af försök. I *Kiew* har en undersökningskommission likaledes utdömt samma system. I allmänhet hafva vederbörande i nämnda länder och städer med flere icke varit så tvärsäkra som det svenska läkaresällskapet; åtminstone hafva de ansett frågan värd att grundligt undersökas.

Jag kunde äfven hafva åtskilligt att meddela rörande *Italien*, men då tiden redan är så långt framskriden, skall jag icke upptaga Kammarrens tid dermed. Så mycket vill jag dock säga, att det arbete, som uti Italien blifvit gjordt på förevarande område, är af ett betydande värde och att alla de kommissioner, som behandlat denna fråga, den första på 60-talet under Ratazzi, den andra under Nicotera, den tredje under Depretis och den fjerde slutligen under Crispi, hafva kommit till högst beaktansvärda resultat och lemnat värdefulla arbeten i frågan. Den nya lagen för prostitutionen, utfärdad den 29 mars 1888, är lärorik och förtjenar den största uppmärksamhet. Den visar bland annat tydligt, att äfven uti Italien det medvetandet förefinnes, att reglementeringen är skadlig både i sanitärt och moraliskt afseende.

Till slut vill jag fråga: hvad garanti kan väl ligga i en undersökning, som företages 2 gånger i veckan, då skörlefnaden föres alla 7 dagarne i veckan? Äfven från den sidan är den nuvarande garantien mycket svag.

Mine herrar! Jag vill icke längre upptaga Kammarrens tid, huru mycket som ytterligare kunde vara att säga i saken; jag ber

Ifrågasatt upphäfvande af polisförordningar ang. reglementering af prostitutionen.

(Forts.)

Ifrågasatt upphäfvande af polisförordningar ang. reglementering af prostitutionen.
(Forts.)

blott att få yrka afslag på utskottets betänkande och bifall till motionen.

Friherre Tamm: Då herr Treffenberg till mig framställt frågan, huru vida, när personer blifvit dömda till tvångsarbete, detta skett på grund af lösdrifveristadgan eller med stöd af öfverståthållareembetets instruktion, har jag blott att svara, att de naturligtvis blifvit dömda på grund af lösdrifveristadgan, emedan ingen kan dömas på grund af instruktioner, som öfverståthållareembetet utfärdat till efterrättelse för sina tjänstemän.

Samme talare undrade äfven, hvart dessa qvinnor sändas. I det hänseendet fins ett cirkulär af fängvårdsstyrelsen af den 2 januari 1888, der det säges, »att qvinnor, som icke varit till straffarbete hållna, skola, om dömda i Stockholms stad, sändas till centralfängelset å Norrmalm, men i öfriga fall å länsfängelse eller kronohäkte fullgöra det ådömda arbetet», och »att qvinnor, som varit till straffarbete hållna, skola sändas till centralfängelset å Norrmalm». Således torde det väl aldrig komma i fråga, att, såsom herr Treffenberg, om jag hörde rätt, sade, Konungens befallningshafvande i ena eller andra fallet dömer dem till fängelse, utan förmodar jag att Konungens befallningshafvande dömer dem till tvångsarbete, hvilket sedermera får aftjenas, der fängvårdsstyrelsen bestämmer.

Herr Treffenberg: Jag skall be få upplysa de herrar, som icke veta det förut, att jag ingalunda finner mig tillfredsstäld med det svar jag fått på min interpellation. Jag vet lika väl som herr öfverståthållaren, att ingen kan dömas till tvångsarbete på grund af prostitutionsreglementet, utan endast på grund af lösdrifverilagen. Men hvad jag ville veta, — och jag tyckte att det var besynnerligt att herr öfverståthållaren icke i det afseendet förstod mig, — det var, huru vida den omständigheten, att dessa till tvångsarbete dömda qvinnor icke ställt sig till efterrättelse prostitutionsreglementet eller, med andra ord, gjort sig skyldiga till öfverträdelser deremot, föranledt deras behandling efter lösdrifverilagen. Nu måtte väl frågan vara tillräckligt tydligt framställd för att jag må kunna pretendera att få ett tydligt svar.

Sedan öfverläggningen förklarats härmed slutad, gjorde herr grefven och talmannen i enlighet med de derunder framställda yrkandena propositioner, först på bifall till hvad utskottet i nu förevarande utlåtande hemställt och sedan derpå att kammaren, med afslag å samma hemställan, skulle bifalla den i ämnet väckta motionen, samt förklarade sig anse den förra propositionen, hvilken upprepades, vara med öfvervägande ja besvarad.

Herr *Treffenberg* begärde votering, i anledning hvaraf uppsattes, justerades och anslogs en så lydande omröstningsproposition:

Den, som bifaller hvad Första Kammarens tillfälliga utskott hemställt i sitt utlåtande n:o 6, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, afslår Kammaren utskottets hemställan och bifaller den i ämnet väckta motionen.

Omröstningen företogs, och vid dess slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 76;

Nej — 16.

Härefter justerades ett protokollsutdrag rörande detta ärende.

På framställning af herr grefven och talmannen beslöts, att på föredragningslistan till nästa sammanträde skulle bland utskotts-
betänkandena sättas främst de, som denna dag bordlagts första gången, och sist de ärenden, hvilka blifvit denna dag bordlagda andra gången.

Kammaren åtskildes klockan 10,30 e. m.

In fidem

A. von Krusenstjerna.

Fredagen den 22 mars.

Kammaren sammanträdde kl. 2,30 e. m.

Justerades protokollet för den 14 i denna månad.

Anmälades och bordlades statsutskottets utlåtanden:

n:o 8, angående regleringen af utgifterna under riksstatens sjunde hufvudtitel, innefattande anslagen till kongl. finansdepartementet; och

n:o 10, angående regleringen af utgifterna under riksstatens nionde hufvudtitel, omfattande anslagen till pensions- och indragningsstaterna.

Föredrogos å nyo och hänvisades till lagutskottet Kongl. Maj:ts nedannämnda, den 20 i denna månad bordlagda nådiga propositioner till Riksdagen:

1:o) med förslag till lag angående tiden för nyttjanderättsaftals bestånd;

2:o) med förslag till lag angående förändrad lydelse af 17 kap. 12 § handelsbalken;

3:o) med förslag till lag angående enskild sedelutgifvande banks, bankaktiebolags och sparbanks konkurs samt till lag med vissa bestämmelser angående enskilda sedelutgifvande banker; äfvensom

4:o) med förslag till ändrad lydelse af 32 § 1 mom. i förordningen angående fattigvården den 9 juni 1871.

Föredrogs å nyo och hänvisades till statsutskottet Kongl. Maj:ts den 20 innevarande månad bordlagda nådiga proposition till Riksdagen, angående jordafsöndring från kronolägenheten Alnängarne i Örebro län.

Föredrogos, men bordlades å nyo på flere ledamöters begäran, statsutskottets den 20 i denna månad bordlagda utlåtanden n:is 37—39 äfvensom lagutskottets samma dag bordlagda utlåtanden n:is 29—32.

Justerades två protokollsutdrag för detta sammanträde.

På framställning af herr grefven och talmannen beslöts, att på föredragningslistan till nästa sammanträde skulle sättas främst de utlåtanden, som denna dag bordlagts första gången, och sist de ärenden, som blifvit denna dag andra gången bordlagda.

Kammaren åtskildes klockan 2,40 e. m.

In fidem

A. von Krusenstjerna.
